

21.12.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**21 Aralık 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

21 Aralık 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik
- Risk Gruplarının Belirlenmesine ve Kredi Sınırlarına İlişkin Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği Ücret Tarifesi
- Satış Giderleri Tarifesi
- 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanununun 25 inci Maddesi Uyarınca 2024 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 26/10/2023 Tarihli ve E: 2023/81, K: 2023/184 Sayılı Kararı

YÜKSEK SEÇİM KURULU KARARLARI

- Yüksek Seçim Kurulunun 20/12/2023 Tarihli ve 2023/1565 Sayılı Kararı
- Yüksek Seçim Kurulunun 20/12/2023 Tarihli ve 2023/1568 Sayılı Kararı
- Yüksek Seçim Kurulunun 20/12/2023 Tarihli ve 2023/1573 Sayılı Kararı

'Sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği' dersi müfredata alındı

MEB, "sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği" dersinin müfredatını hazırladı. Liselerde seçmeli olan ders "üretimden tüketime tarım", "sürdürülebilir tarım", "gıda güvenliği ve değer zinciri yönetimi", "gıda güvencesi" olmak üzere 4 ünitelerden oluştu.

Milli Eğitim Bakanlığınca (MEB), liselerde seçmeli dersler kapsamına alınan "sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği" dersinin müfredatı hazırlandı.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce hazırlanan dersin müfredatı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının onayından geçti.

Liselerde 10. ve 11. sınıflarda haftada 2 saat olmak üzere toplam 72 saatlik öğretim programını içeren sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği dersi, seçmeli dersler kapsamında bulunuyor.

Dersin öğretim programıyla öğrencilerin sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği kavramları üzerine farkındalık geliştirmeleri, çevrelerindeki sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla gıda güvenliği örneklerini eleştirilebilir unsurlar olarak görebilmeleri amaçlandı.

Ayrıca sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliğiyle ilgili karşılaştıkları yanlış uygulamaları fark edebilmeleri ve bu yanlış uygulamaları yapmaktan kaçınmaları, karşılaştıkları olgu ve durumlara yeterli açıklamalar üretebilmeleri, güvenli gıdayı ayırt edebilme becerilerine sahip olmaları, sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği konularında

kendilerini etkilemeye yönelik içeriklerle karşı karşıya olduklarını fark edebilmeleri amaçlandı.

Dört üniteden oluşuyor

Sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği seçmeli dersi müfredatında, disiplinler arası ve disiplinler üstü bakış açısıyla gerçek yaşama yönelik durumlar temel alınarak araştırma ve sorgulamaya dayalı bir öğrenme yaklaşımı esas alındı.

Dersin müfredatı, "üretimden tüketime tarım", "sürdürülebilir tarım", "gıda güvenliği ve değer zinciri yönetimi", "gıda güvencesi" olmak üzere 4 üniteden oluşturuldu.

Öğrenciler, bu dersin "üretimden tüketime tarım" ünitesinde, tarımsal faaliyetlerin özellikleriyle gelişimini ve tarımda yönetim ve organizasyon yapısını öğrenecek.

"Sürdürülebilir tarım" ünitesinde, sürdürülebilir tarımın gelişim süreci, sürdürülebilir tarımın temel bileşenleri, sürdürülebilir tarım uygulamaları ve sürdürülebilir tarımda uygulanan tarımsal faaliyetler üzerinde durulacak.

"Gıda güvenliği ve değer zinciri yönetimi" ünitesinde ise gıda güvenliğiyle ilgili temel kavramlar, gıda üretim sürecinin temel bileşenleri, dünyada ve Türkiye'de gıda güvenliğinin mevcut durumuna yönelik örnekler ile gıdada değer zincirinin basamakları ve temel sorunları analiz edilecek.

"Gıda güvencesi" ünitesinde, öğrencilerin gıda güvencesinin bileşenlerini ayırt ederek küresel gıda güvenlik endeksine göre farklı düzeylerdeki ülkeleri örneklendirmeleri sağlanacak.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün süreçteki rolü üzerinde durulacak derslerde ayrıca yeni gıdaların alternatif protein üretimine ve genetiği değiştirilmiş organizmalara örnek verilecek.

Hisarcıklioğlu: Küresel pazarlara girmek çok önemli

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, Avrupa Birliğinde (AB) 18 ürünü tescil ettirdiklerini, 50 ürünün de değerlendirme aşamasında olduğunu söyledi.

Hisarcıklioğlu, Kocaeli Ticaret Odası (KOTO) Toplantı Salonu'nda düzenlenen Kandıra Manda Yoğurdu Coğrafi İşaret Tescil Töreni ve İş Dünyasıyla İstişare Toplantısı'nda, markalaşma yolunun tescilden geçtiğini ifade etti.

Türkiye'nin neredeyse her ilçesinin yöresel peynirinin bulunduğunu aktaran Hisarcıklioğlu, bu yöresel ürünlerin markalaştırılması gerektiğini kaydetti.

Hisarcıklioğlu, Fransa'nın rokfor peynirinden yılda 1 milyar dolar gelir elde ettiğini dile getirerek, "Allah öyle bir zenginlik vermiş ki bize neredeyse her ilçede bir peynir çeşidimiz var ama markalaştırmayınca para etmiyor. İnşallah bizim Kandıra Manda Yoğurdu tescil oldu, bundan sonra Avrupa Birliğinde de tescil ettireceğiz. AB'de tesciller epey var. Onları bitirdikten sonra inşallah bundan nasıl para kazanabiliriz? Nasıl marka değerimizi artırabiliriz? Bununla ilgili çalışmaya da başlayacağız." diye konuştu.

"Küresel pazarlara girmek çok önemli"

Coğrafi işaretlerin bilinirliğinde ve önemsenmesinde TOBB'a bağlı oda ve borsaların büyük emeği olduğuna işaret eden Hisarcıklioğlu, "Neredeyse Türkiye'nin tescilli ürünlerinin yüzde 50'si oda, borsalarım tarafından alındı. Bu işe oda, borsalarımız

sahip çıktı. Kendi illerinde ve yörelerinde sahip çıkıyorlar. 2010'dan bu yana coğrafi işaretli ürünlerin yüzde 40'ını, 2010'da biz ele aldık bunu, oda ve borsalarım tescil ettirdi. Şu anda onlar tarafından tescil edilen ürün sayısı 700'ü geçti. 700 ürün Türkiye'de patentli hale geldi." ifadelerini kullandı.

Hisarcıklioğlu, TOBB olarak coğrafi işaretli üreticileri kayıt altına aldıklarını belirterek, coğrafi işaretli ürünlerin üretilmesini teşvik ettiklerini söyledi.

Coğrafi işaretli üreticiler ve ürünlerle ilgili çalışmalarından bahseden Hisarcıklioğlu, şöyle devam etti:

"Sadece yurt içi tescille de bu iş bitmiyor. Yurt dışında da tescil ettirmek, küresel pazarlara girmek çok önemli. Niye? Para orada. Parayı kazanabilmenin yolu da ürünü yurt dışı pazarına sokmak. Şu ana kadar AB'de tescil ettirdiğimiz ürün sayısı 18 ve 50 ürünümüz de şu anda değerlendirme aşamasında. Geçmişte bu işin farkında değildik. Birçok değerimizi Yunanlılara kaptırdık. Neredeyse aynı coğrafya olduğu için aynı ürünler onlarda da var. İlk baklavayı kaptırmadık, sonra böyle devam ederek gidiyoruz."

Hisarcıklioğlu, TOBB olarak coğrafi işaretli ürünler konusunda gerekli çalışmaları yaptıklarını vurgulayarak, "Bu topraklardan çıkan ürünlerin değerini önce biz bilmezsek dış pazarlara da anlatamayız. Dünyada çok az coğrafyaya nasip olan ürün çeşitliliğine sahibiz. Biraz önce peynir konusunda örnek verdim. Zengin olmak istiyorsanız, bölgenizi zengin etmek istiyorsanız kendi yöresel ürünlerinize sahip çıkacaksınız. Önce içeride ürünlerimizi tescil ettireceğiz, sonra da AB'de tescil ettireceğiz. Bunları araştırın ne varsa ürünümüz, markalaştırın, dünyaya satın." diye konuştu.

Konuşmanın ardından Hisarcıklioğlu, KOTO'nun girişimiyle tescillenen Kocaeli'nin coğrafi işaretli ürünlerinden "İzmit Simidi" ve "Kandıra Manda Yoğurdu"ndan tattı.

Program, sanayicilerle istişare toplantısıyla basına kapalı olarak devam etti.

Etkinliğe, KOTO Yönetim Kurulu Başkanı Necmi Bulut, Kandıra Belediye Başkan Yardımcısı Özgür Uluce ve meclis üyeleri ile iş insanları katıldı.

Mehmet Şimşek: Enflasyonu kalıcı olarak düşüreceğiz

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, "Enflasyonu önümüzdeki yıl sonunda yüzde 36'ya, 2026'da ise tek haneli seviyelere düşürmeyi hedefliyoruz. Ayrıca Gelecek yıl yüzde 4 büyüme hedefimiz var" dedi.

Şimşek, Hazine ve Maliye Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde TBMM Genel Kurulunda yaptığı konuşmaya, geçirdiği kalp krizi sonrası hayatını kaybeden Saadet Partisi Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'e Allah'tan rahmet, ailesi ve yakınlarına başsağlığı dileyerek başladı.

Küresel ekonomiye ilişkin değerlendirmelerde bulunan Şimşek, özellikle küresel büyümenin ana motorlarından biri olan ticaretteki yavaşlamanın kaygı verici olduğunu dile getirdi.

Enflasyonla mücadele nedeniyle sıkılaştan finansal koşulların gevşemeye başladığını, özellikle de gelecek yılın ikinci yarısından sonra küresel faiz indirimlerinin başlamasının beklendiğini anlatan Şimşek, "Bu, bizim programımız açısından da olumludur. Çünkü 2024 yılında gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımları muhtemelen daha olumlu olacaktır. Ayrıca salgın sonrası hızla artan emtia fiyatları da yılbaşından bu yana zayıflamaktadır. Böylesine küresel bir konjonktürde büyük ve daha güçlü Türkiye'yi hep birlikte inşa etmek, milletimizin refahını artırmak için çalışıyoruz ve ortaya bir program koyduk." diye konuştu.

Bakan Şimşek, küresel zorlukları Türkiye için bir fırsata dönüştürme çabası içinde olduklarını vurgulayarak şöyle devam etti:

"Bunun için öngörülebilirliği artırıyoruz; bunun için en büyük önceliğimiz fiyat istikrarıdır. Bu nedenle Orta Vadeli Program'ın ana hedefi, enflasyonda kalıcı düşüşü sağlamaktır. Çünkü enflasyonu düşürmeden Türkiye'de sürdürülebilir yüksek

büyümeyi ve kalıcı refahı sağlayamayız. Büyümede dengelenme, yani iç talebin daha ılımlı, dış talebin olumlu katkı verdiği cari açıkta iyileşme, mali disiplinin yeniden tesisi, rezerv birikimi ve kur korumalı mevduat hesaplarından çıkış, programın diğer öncelikli hedefleridir. Bu hedeflere ulaşmak için haziran ayından bu yana önemli mesafe katettik, adımlar attık, daha uygulamaya koyacağımız tabii ki reformlar var. Bütün bunlar makrofinansal riskleri azaltmıştır. Makrofinansal istikrarımız güçleniyor."

Enflasyonla mücadeleye değinen Şimşek, "Kararlıyız, enflasyonu kalıcı olarak düşüreceğiz. Bu, programımızın en öncelikli hedefidir. Bu amaçla başlatılan parasal sıkılaştırma süreci devam ediyor. Seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma adımlarıyla parasal sıkılaştırmayı destekliyoruz. Para, maliye ve gelirler politikaları arasındaki eş güdüm güçlendirilirken önümüzdeki dönemde verimlilik artışı odaklı yapısal dönüşümü önceliklendireceğiz." dedi.

"Enflasyonu 2026 yılında tek haneli seviyelere düşürmeyi hedefliyoruz"

Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek, ekonomideki dengelenme, Türk lirasına, Türk lirası varlıklarına artan ilgi, rezervlerdeki artış ve bunun istikrarlı seyrinin, enflasyonla mücadeleyi desteklediğini söyledi.

Ağustos ayından itibaren aylık enflasyonun düşüş trendine girdiğini dile getiren Şimşek, şöyle konuştu:

"Enflasyondaki ivme kaybı çok net bir şekilde ortadadır ve 2024 yılı hedeflerimizle uyumlu bir patikaya doğru evrilmiştir. Nitekim, 12 ay sonrasına ilişkin enflasyon beklentilerine bakarsanız son iki ayda 5 puan gerilemiş ve hedeflerimize yakınsamıştır. Yıllık enflasyon düşüşü, 2024'ün ikinci yarısında kendisini gösterecektir. Enflasyonu önümüzdeki yıl sonunda yüzde 36'ya, 2026 yılında ise tek haneli seviyelere düşürmeyi hedefliyoruz. Piyasa, önümüzdeki yıl ve sonraki hedefleri satın almaya başlamış durumda."

Türkiye'nin, Cumhuriyet'in ilk yüzyılında ortalama reel olarak yüzde 4,8 büyüdüğünü ifade eden Şimşek, son 20 yılda ise daha iyi bir performans göstererek yüzde 5,4 büyüdüğünü bildirdi. Kıta büyüklüğünde olan Çin ve Hindistan ayrıldığında gelişmekte olan ülkelerde büyüme 100'den 211'e çıkarken Türkiye'de 100'den 288'e çıktığını söyleyen Şimşek, "Dolayısıyla çok net bir şekilde Türkiye, sadece tarihi olarak değil diğer ülkelerle de karşılaştırıldığı zaman güçlü bir büyüme performansı ortaya koymuştur." dedi.

Şimşek, son bir yıl içinde ise büyümenin iç talep kaynaklı olduğunu dile getirerek, sürdürülebilir yüksek büyüme için daha dengeli bir kompozisyona ihtiyaç olduğunu, programlarının da bunu amaçladığını bildirdi.

Bakan Şimşek, uyguladıkları politikalarla bu yılın üçüncü çeyreğinde yeniden dengelenmenin başladığını, bu sene büyümenin yüzde 4,4 olmasının beklendiğini belirterek, "Yüzde 4,4 size düşük gibi gelebilir ama dünya ortalamasının 1,5 katı

civarında bir büyümeden bahsediyoruz, gelişmiş ülkelerin de 3 katı hızlı büyüyoruz. Dolayısıyla gelişmiş ülkelerle bu anlamda farkı kapatmaya devam ediyoruz. Gelecek sene yüzde 4'lük bir büyüme hedefimiz var çünkü dezenflasyon programı iç talebi bir miktar ılımlı hale getirecek." ifadesini kullandı.

Şimşek, "Bu büyüme istihdam yaratıyor mu?" sorusunun önemli olduğunu dile getirerek, verilere göre istihdamın arttığını, işsizliğin tek haneye düştüğünü belirtti. Şimşek, şunları söyledi:

"Dünyada çalışma çağındaki nüfus artışı da yavaşlıyor ama Türkiye'de henüz böyle bir risk yok. Son 15 yıla baktığımız zaman çalışma çağındaki nüfus yıllık ortalama yüzde 1,4 artmış. OECD ülkeleri ortalaması 0,4, AB sıfır civarı. Bu durum, gelişmiş ülkelerde potansiyel büyümeyi sınırlıyor ama ülkemiz için önemli bir fırsat penceresi var. Önümüzdeki 15-20 yılı iyi değerlendireceğiz. Çünkü çalışma çağındaki nüfus bizim için büyük bir avantaj. Bu fırsatı iyi değerlendirmek için iş gücü piyasasında ihtiyaç duyulan beceri ve yetkinlikleri artırıyoruz ve bu programları güçlü bir şekilde destekliyoruz. Mesleki eğitim programlarıyla eğitim ve istihdam bağlantısını güçlendiriyoruz. Yeşil ve dijital dönüşümle nitelikli istihdamı artırıyoruz."

"Mal ve hizmet ihracatımızın artışını çok güçlü şekilde destekleyeceğiz" Şimşek, üçüncü önemli hedeflerinin cari açığı kalıcı bir şekilde aşağıya çekmek olduğuna dikkati çekti.

Mayıs ayında yıllık cari açığın 60 milyar doların üzerine çıktığını hatırlatan Şimşek, bu rakamın ekim ayı itibarıyla 50,7 milyar dolara düştüğünü, yıl sonunda 44-45 milyar dolar civarında olmasının beklendiğini ifade etti.

Şimşek, "Ekonomide dengelenmeye yönelik attığımız adımlar, yani enflasyonu düşürmek için attığımız adımlar, güçlü hizmet ihracatı, altın ithalatındaki normalleşme ve enerjide dışa bağımlılığın orta vadede azalmasıyla birlikte cari dengede iyileşme devam edecektir. Cari işlemler açığının milli gelire oranının bu sene yüzde 4 civarı, gelecek sene yüzde 3,1, program dönemi sonunda da yüzde 2,3'e düşmesini öngörüyoruz. Bu hedeflere ulaşmak için gerekli politikalar devrede ve özellikle önümüzdeki dönemde mal ve hizmet ihracatımızın artışını çok güçlü bir şekilde destekleyeceğiz." diye konuştu.

Dünyada sanayi ve ticaret politikalarında çok önemli kırılmalar yaşandığına işaret eden Şimşek, üretimin artık daha çok yurt içinde yapılmasının dünyada moda olduğunu, yurt dışında yapılan üretimin yurt içine kaydırılması çabalarının bulunduğunu, üretim ve ticarete yakın coğrafyalardan tedarikin ön plana çıktığını, üretim ve ticaretin dost ve müttefik ülkelerle yapılması gibi trendler olduğunu anlattı. Şimşek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Türkiye'nin jeostratejik konumu, AB ile Gümrük Birliği anlaşmamız, NATO'nun önemli bir üyesi olmamız, yakın coğrafyayla derin tarihi ve kültürel bağlarımızın

olması, bu bahsettiğim trendleri Türkiye'nin lehine önemli bir avantaja dönüştürebilir. Bu avantajı kullanmak için yakın ve dost ülkelerle ticaretimizi daha da artırmak için yoğun bir çaba içindeyiz. Seyahatlerimin önemli bir kısmının gündemi bu olmuştur. Bu çerçevede AB ile Gümrük Birliği'nin modernleştirilmesini çok önemsiyoruz. Nitekim son açıklanan raporla buna yeşil ışık yakılmış gibi. Diğer taraftan, hizmet ihracatımızın önümüzdeki 5 yılda 2 katına çıkması için Bakanlık olarak güçlü destek vermeye devam edeceğiz.

Mimarlık, mühendislik, tasarım ve yazılım ile yabancılara verilen eğitim ve sağlık hizmetlerinden elde edilen kazançların geçmişte yarısını vergiden istisna etmiştik, şimdi edinilen gelirin ülkemize getirilmesi şartıyla bu vergi istisnasını yüzde 80'e çıkarıyoruz. Bu bir istisnadır ama doğru bir istisnadır çünkü Türkiye'ye kalıcı döviz kazandırmayı amaçlıyor. Cari işlemler dengesinde kalıcı iyileşmeyi sağlamak üzere ekonomi politikamızı yapısal adımlarla destekleyeceğiz. Bu çerçevede iş ve yatırım ortamını iyileştirmek için yoğun bir gündemimiz var. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu toplantısını son birkaç ayda 2 kez yaptık, sonuç alacağız."

Bakan Şimşek, katma değerli üretimi desteklemek için yeni programları devreye aldıklarını, sermaye piyasalarını enflasyonu düşürdükçe derinleştireceklerini ifade ederek, firmaların sadece bankalara bağımlı olmasını azaltacaklarını dile getirdi.

Şimşek, enerjide dışa bağımlılığı azaltmak için yerli ve yenilenebilir enerji kapasitesini artırma çabalarını yükselteceklerini belirterek, "Özellikle önümüzdeki dönemde yeşil ve dijital dönüşümü hızlandırıyoruz. Seyahatlerimin hemen hemen hepsinde ana gündem maddelerinden bir tanesi yeşil ve dijital dönüşüm olmuştur. Biz hiç kimseden kaynak istemedik, hiç kimseden para istemedik, Türkiye'nin paraya ihtiyacı yok." dedi.

"Neoliberal bir yaklaşım içinde değiliz"

Bakan Şimşek, yatırım, istihdam, üretim ve ihracatın en büyük öncelikleri olduğunu vurgulayarak, bu zorlu küresel konjonktürde özellikle ihracatı çok güçlü bir şekilde desteklediklerine dikkati çekti.

Eximbank'ın sermayesini yüzde 50'ye yakın artırdıklarını, günlük reeskont kredi limitini 10 kat yükselttiklerini anlatan Şimşek, şunları ifade etti:

"Şimdi 3 milyar lira günlük reeskont kredisi var; yetmez, ocak ayında çok daha fazla artıracacağız. Bu kredilerde faize üst sınır getirdik, bu kredilerin kullanımında yüzde 30 ilave ihracat bedeli satış zorunluluğunu kaldırdık. Önümüzdeki aylarda günlük reeskont kredi limitini daha da artıracacağız ve yüzde 40 olan ihracat bedeli satış zorunluluğunu da gözden geçireceğiz. Özellikle yüksek teknoloji ve stratejik sektörleri desteklemek için yatırım taahhütlü avans kredisi uygulama çerçevesini yeniden yapılandırıyoruz."

Mevcut parasal sıkılaştırma sürecini gözeterek dış ticarete önemli payı olan sektörleri, yüksek teknoloji ürünlerini desteklediklerini belirten Şimşek, somut ölçütler kapsamında teknik yeterliliği Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, finansal fizibiliteyi ise bankaların yapacağını, nihai kararı ise Merkez Bankasının vereceğini söyledi.

Şimşek, "Bu krediler herkese açık, şeffaf, 2 yıl ana para ödemesiz, 10 yıl vadeli olacaktır, finansman maliyeti ise cari piyasa koşullarının oldukça altında olacaktır. Özetle, önümüzdeki 3 yılda bu 284 yüksek teknoloji ürününün ülkemizde üretilmesi için 300 milyar liralık kredi imkanı sağlanıyor. Bu son bir kez Merkez Bankası tarafından yapılacak. Çünkü bunu daha sonraki dönemde bütçeyi iyileştirdiğimizde bütçenin içine alacağız, doğru yer bütçedir. Gördüğünüz gibi iddialarınızın aksine neoliberal bir yaklaşım içinde değiliz." dedi.

Bakan Şimşek, başta ihracatçı KOBİ'ler olmak üzere teminat yetersizliği yaşayan firmaların finansmana erişimini artırdıklarını, Hazine destekli kefalet kapsamında bu yıl döviz kazandırıcı hizmetler, yatırım, proje finansmanı, imalat sanayi, girişimcilik ve dijital dönüşümle depremden etkilenen işletmelere yönelik toplam 16 destek programını uygulamaya koyduklarını anlattı.

Bu kapsamda 92 bin kredi işlemi olduğunu ve 172 milyar lira hazine kefaletinde kredi verildiğini bildiren Şimşek, öte yandan girişimcilik ekosistemini geliştirme vizyonu ile erken aşama şirketlerin alternatif finansmana ulaşımı için de yoğun bir çaba içinde olduklarını söyledi. Şimşek, gelecek dönemde harcamaları rasyonelleştirecek, kaynakları nitelikli büyümeye, ihracata ve istihdama katkı sağlayacak alanlara yönlendirmeye devam edeceklerini ifade ederek, harcamalarda bir miktar katılık olduğunu ama gelecek dönemde her şeye rağmen bir lira dahi olsa tasarruf için çabalarını sürdüreceklerini vurguladı.

Orta Vadeli Program'da bu yıl için bütçe açığının yüzde 6,4 olarak öngörüldüğünü hatırlatan Şimşek, "Öyle görünüyor ki bütçe açığı bunun oldukça altında olacak ve muhtemelen deprem hariç bütçe açığı yüzde 3'ün altına inecek. Türkiye bu sene de deprem hariç, çünkü deprem tek kerelik harcamadır, Maastricht kriterlerini tutturacaktır." diye konuştu.

"KKM'yi cazip kılan vergi düzenlemelerini gözden geçireceğiz"

Bakan Şimşek, deprem bölgesinin ayağa kaldırılması ve depremzede vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması için tüm imkanları seferber ettiklerini dile getirdi.

Bütçenin temel ve önemli ilkelerinden birinin "Ademi Tahsis" olduğuna dikkati çeken Mehmet Şimşek, şunları kaydetti:

"Tahsil edilen gelirler bütçeye alınıyor ve bütçeden Yüce Meclisin belirlediği alanlara harcanıyor. 1999 ve sonrasında bir deprem fonu kurulmuş mu? Hayır. Deprem vergileri deprem fonunda toplanmış mı? Hayır. Çünkü Ademi Tahsis ilkesi gereğinde bütçe gelirleri belli bir hizmetin yürütülmesine tahsis edilemiyor. Genel bütçe geliri

olarak kaydediliyor. Bu şekilde kaydettiğinizde de benim 2011'de verdiğim cevap çıkıyor. 2011'de ben 'çiftçimize, altyapıya' demişim. Ben doğru demişim. Çünkü benim söylediğim, Ademi Tahsis ilkesi çerçevesindedir."

Basında bazı ifadelerin bir bölümünün cımbızlandığını söyleyen Şimşek, "Ben orada 'eğitim, çiftçi, altyapı' demişim. Dolayısıyla bütçede vergi gelirleri nereye harcanıyorsa, tamamını neredeyse sıralamışım. Son 20 yılda yaşanan depremler nedeniyle oluşan hasarların giderilmesi için yaptığımız harcamalar, o bağlamda topladığımız vergilerin 1,6 katıdır. Yenileme ve güçlendirme çalışmalarını ekleyecek olursak, yaptığımız harcamalar topladığımız vergi gelirinin tam 8 katıdır. Temmuz ayında deprem yaralarını sarmak için aldığımız tedbirlerin toplam vergi geliri karşılığı 404 milyar liradır ama 2023 bütçesinden deprem için harcayacağımız para 762 milyar liradır. Önümüzdeki yıl 1 trilyon 28 milyar lirayı deprem yaralarını sarmak için harcayacağız." bilgisini verdi.

"Net rezervler 43,9 milyar dolar arttı"

Bakan Şimşek, programlarının bir diğer önemli unsurunun rezerv birikimi olduğuna işaret ederek, "8 Aralık itibarıyla rezervlerimiz, mayıs sonuna göre 43 milyar dolar artarak tarihi en yüksek seviye olan 141,4 milyar dolara ulaşmıştır. Net rezervler de 43,9 milyar dolar artarak 38,2 milyar dolara yükselmiştir." dedi.

Döviz kredi talebi az olduğu için yerel bankaların Merkez Bankası ile swap yaptıklarını söyleyen Şimşek, "Yerel bankalarla yapılan swaplar çok rutin bir iştir ama yabancı ülkelerle yapılan swapları dahi çıkartsanız rezervlerimiz artıdır, esas olan da o hesaplama. Rezervlerimizdeki artış ülkemizin kırılganlığını azaltmaktadır. Finansal istikrarı güçlendirmiştir." diye konuştu.

Şimşek, Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarına ilişkin de "Finansal piyasalardaki istikrarı gözeterek programımızın diğer önemli bir hedefi olan KKM'den çıkış için gerekli adımları attık, atıyoruz. KKM stoku ağustos ayında 3,4 trilyon lirayla zirveyi bulmuştu, 8 Aralık itibarıyla 2,7 trilyona düşmüştür. Önümüzdeki dönemde KKM'yi şirketler ve bireyler nezdinde cazip kılan vergi düzenlemelerini de gözden geçireceğiz." ifadesini kullandı.

"Uyguladığımız ekonomi programı çalışıyor mu, beklediğimiz sonuçları veriyor mu?" diye soran Şimşek, cevabının "kesinlikle evet" olduğunu söyledi.

Türkiye'nin risk priminin önemli ölçüde düştüğüne işaret eden Şimşek, "Mayısta 700 baz puanının üzerine çıkan risk primi bugün itibarıyla 290 puanın altına düşmüştür. Gelişmekte olan ülkelerin mayıs ayından beri risk primi 87 baz puanı düşmüş; Türkiye'nin risk primi 400 baz puandan daha fazla düşmüştür." bilgisini verdi.

Hem faiz artışı hem de yeni sıkılaştırıcı önlem

TCMB Para Politikası Kurulu, yılın son faiz kararını bugünkü toplantısında açıklayacak. Toplantıda, politika faizi olarak anılan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının, 250 baz puan artışla yüzde 42,5'e çıkarılması bekleniyor.

Şebnem TURHAN

Merkez Bankası'nın PPK toplantısında politika faizini yüzde 40'tan yüzde 42,5'e çıkaracağı tahmin ediliyor. TCMB'nin bankaları repo değil de swap kanalından fonlamasının, para politikasının etkinliğini azalttığına dikkat çeken uzmanlar ayrıca ek sıkılaştırıcı önlem ihtiyacını dile getiriyor.

Merkez Bankası yılın son Para Politikası Kurulu kararını bugün açıklıyor. Yeni Merkez Bankası yönetimi hazirandan bu yana yüzde 8,5 seviyesindeki politika faizini yüzde 40'a çıkardı ve kasım PPK sonrasında sıkılaşma döngüsünün sonuna geldiğinin sinyallerini verdi. Bugünkü toplantıda PPK'dan 2.5 puanlık faiz artışı ile yılın yüzde 42,5 politika faiziyle tamamlanması bekleniyor. Ancak piyasa uzmanları Merkez Bankası'nın swap kanalıyla bankaları politika faizinin altında fonladığını ve piyasadaki fazla likiditenin de ek sıkılaştırma önlemlerine gerek duyulmasına yol açtığına işaret etti.

Merkez Bankası yeni yönetimiyle 7'nci yılın son Para Politikası Kurulu toplantısı kararını bugün verecek. Merkez Bankası, haziranda 650 baz puan, temmuzda 250 baz puan, ağustosta 750 baz puan, eylül, ekim ve kasımda 500'er baz puan olmak

üzere 6 toplantıda toplam 3 bin 150 baz puan faiz artırmıştı. Anketlere göre Merkez Bankası'nın bu ay da faiz artışlarına devam etmesi, ancak artış hızını son üç toplantıdaki 500 baz puandan bu ay 250 baz puana düşürmesi beklentisi var. TCMB bir önceki metinde mesajını verdiği üzere kısa sürede sıkılaştırmayı tamamlayacak.

2024 sonu gelmeden indirim başlayabilir

Reuters anketine katılan 12 ekonomistin tamamı yüzde 40 seviyesindeki politika faizinde 250 baz puan artış bekliyor. Ankette Haziran 2024'te politika faizinin seviyesine ilişkin soruya cevap veren 11 ekonomistin tahminlerinin medyanı yüzde 45 seviyesinde oluştu. Ankette 2024 sonu gelmeden faiz indirimlerinin başlayabileceği de öngörülüyor. 10 ekonomistin 2024 sonu için politika faizi tahminlerinin medyanı yüzde 37,5 seviyesinde. Tahminler yüzde 35 ile yüzde 45 bandında yer alıyor.

Bankacılık sektörü kaynakları Merkez Bankası'ndan bankacılık sisteminin ana fonlama aracının swap kanalı olduğuna işaret ederek bu kanaldan bankaların fonlama maliyetinin yaklaşık yüzde 36 seviyesi ile yüzde 40 politika faizinin altında gerçekleştiğini dile getirdi. Böylece bankacılık sisteminin hala görece ucuz likiditeye Merkez Bankası üzerinden ulaşabildiğine dikkat çeken kaynaklar bu durumun para politikası yeterince sıkı mı sorusunu da gündeme getirdiğini vurguladı.

TL zorunlu karşılıklarda artış olabilir

Bir diğer sıkıntıyı ise önceki PPK toplantıları döneminde yaşandığı gibi bankacılık sisteminde eksi değil fazla likidite olması olarak gösteren bankacılık sektörü kaynakları bu durumun politika faizinin etkinliğini azalttığına işaret etti. Sistemde TL likidite fazlası önceki gün itibarıyla 200 milyar TL'ye yaklaştı. Bu nedenle de sektör kaynakları bugünkü politika faizi kararı sonrasında yine bazı makroihtiyati önlemler ile TL likiditesinin sıkıştırıldığının görülebileceğine dikkat çekti. Bu önlemlerde de TL zorunluk karşılık oranlarında artışın en büyük olasılık olduğunu söyleyen bankacılık sektörü kaynakları bu uygulandığında ise ortaya çıkan maliyeti bankaların müşteriye yansıtması durumunda mevduat faizlerinin düşeceğini dile getirdi ve o yüzden ince bir ayar gerektiğini vurguladı.

Öte yandan piyasadaki likidite fazlasının Merkez Bankası'nın bankalar üzerinden döviz alması ile oluşmuş olabileceğini de söyleyen kaynaklar bu durumun da Merkez Bankası rezervlerinde birkaç milyar dolar artış olarak görüleceğini belirtti.

Merkez Bankası rezerv verileri de bugün açıklanacak. Reuters'in bankacıların hesaplamalarına dayanarak yaptığı habere göre toplam rezervlerin geçen hafta 1 milyar doların üzerinde artışla, 142.5 milyar dolar ile yeni tarihi zirvesine çıktı.

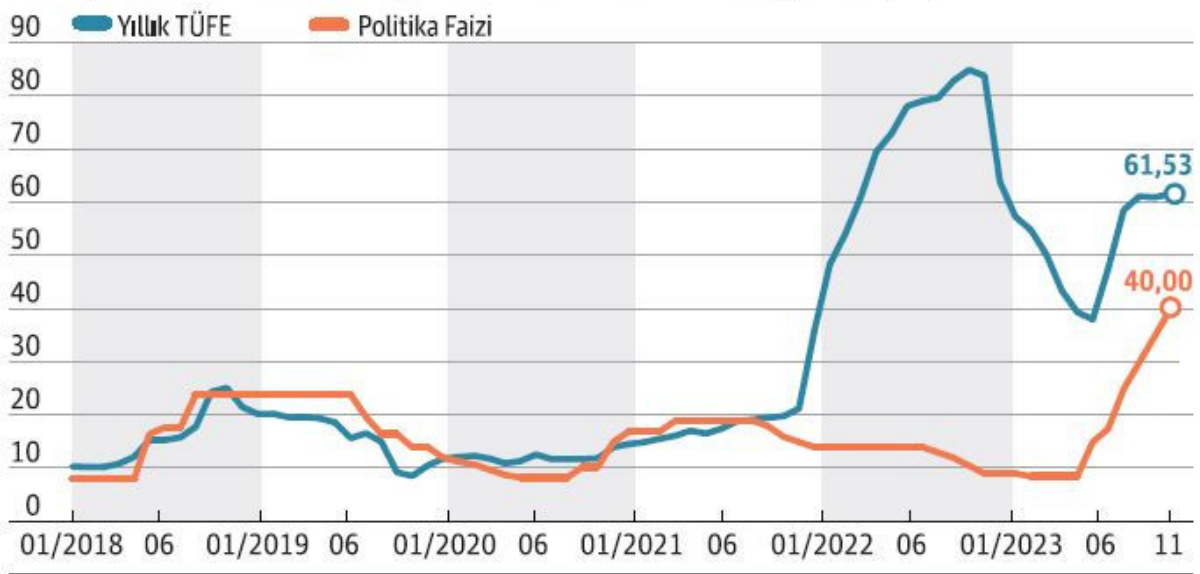
Yabancı ekonomistler sonun yaklaşıldığı fikrinde

Yabancı uzmanlar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) para politikasında sıkılaşma döngüsünde sona yaklaşmış olabileceğini öngörüyor. Societe Generale Orta ve Doğu Avrupa, Orta Doğu, Afrika Stratejisti Marek Drimal, AA muhabirine yaptığı değerlendirmede, TCMB'nin son toplantıda politika faizini 500 baz puan artırarak yüzde 40'a çıkardığını ve dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine önemli ölçüde yaklaşıldığına dair açıklamada bulunduğunu anımsattı. Buna göre parasal sıkılaştırmanın hızının yavaşlayabileceğini ve sıkılaştırma döngüsünün kısa sürede tamamlanabileceğini belirten Drimal, bu yönlendirme sonucunda TCMB'nin sıkılaştırma hızını aralık ayı toplantısında yarı yarıya azaltabileceğini ifade etti. Drimal, bankanın politika faiz oranını 250 baz puan artırarak yüzde 42,50'ye çıkaracağı öngörüsünde bulundu. TCMB'nin ocak ayında bir 250 baz puanlık artış daha yaparak politika faizini yüzde 45'e yükseltebileceğini söyleyen Drimal, enflasyonun Mayıs 2024'te yüzde 68'e kadar yükseldikten sonra hızla düşerek 2024 sonunda yüzde 39'a kadar inebileceğini aktardı.

TL henüz yeteri kadar cazip değil

In Touch Capital Markets Kıdemli FX Analisti Piotr Matys de TCMB'nin beklenen faiz artırımına, bankanın resmi olarak faiz oranlarının yeterince yüksek olduğunu açıklamasının eşlik edebileceğini dile getirdi. Nominal anlamda TL'de oldukça cazip bir carry trade fırsatının olduğunu kaydeden Matys, ancak reel anlamda bakıldığında TL'nin carry trade yatırımcıları için henüz yeteri kadar cazip olmadığını söyledi. Bu durumun Türkiye'de enflasyonun yılın ilk yarısında nihayet zirveye ulaşmış düşmeye başlamasıyla değişebileceğini belirten Matys, bunun da Fed'in 2024'ün ikinci yarısında faiz indirimine başlamasıyla aynı zamana denk gelebileceğini ifade etti.

MB politika faizi ve yıllık tüketici enflasyonu (%)

BDDK'dan bankalarca verilen kredilere ilişkin düzenleme

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bankalarca verilen kredilere ilişkin usul ve esasları düzenledi. Kredi işlemlerinde hesap durum belgesi istenecek ve kredi sınırı 2 milyon TL'den 5 milyon TL'ye çıkarıldı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından hazırlanan "Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik", Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bankaların kredi işlemlerine ilişkin yönetmelik uyarınca, bankalarca 5 milyon TL'nin üzerinde verilecek nakdi ve gayri nakdi krediler için müşterilerden hesap durumu belgesi alınması zorunlu olacak. Daha önce bu uygulama, 2 milyon TL'yi geçmeyen kredi talepleri için geçerliydi.

Tüketici kredileri hariç olmak üzere, verilen krediler 5 milyon TL eşik tutarın üzerinde kaldığı sürece bunlara ilişkin hesap durumu belgelerinin her yıl hesap dönemini izleyen 9 ay içerisinde alınmasına devam edilecek. Yurt içi bankaların kendi aralarındaki vadesiz veya vadesi 3 ayı aşmayan işlemler için hesap durumu belgesi alınmayabilecek.

Kredi derecelendirme notu zorunlu

Bankalar, kredileri nedeniyle maruz kalınacak riskleri ölçmek, karşı tarafın malî gücünü düzenli olarak analiz etmek ve izlemek, gerekli bilgi ve belgeleri temin etmek ve bunlara ilişkin esasları belirlemek zorunda olacak.

Canlı alacak olarak izlenen müşterilerden, kredi tahsis aşamasında; denetlenmiş en güncel finansal tablolarının ve bağımsız denetim raporlarının, yönetmelikte belirtilen finansal tablolarda yer verilen bilgilerden hareketle hazırlanacak ve bağımsız denetim kuruluşunun güvence raporunu içeren analiz tablosunun, anonim ortaklıklardan kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporunun bankalarca alınması zorunlu tutuldu.

Bu kredilerden, BDDK tarafından kapsamı belirlenecek olanlar için yetkilendirilmiş bir kuruluşun verdiği kredi derecelendirme notunun alınması da diğer zorunluk olarak belirlendi.

Teminat oranı BDDK tarafından belirlenecek

Yönetmeliğe göre, konut teminatlı kredilerde, kredi teminat oranının azami sınırı ve binek araç edinimi amacıyla kullanılacak taşıt kredilerinde ve taşıt teminatlı kredilerde veya yapılacak finansal kiralama işlemlerinde, kredi teminat oranının azami sınırı, tüketici kredilerinde ve tüketici kredilerinin yeniden yapılandırılmasında uygulanacak azami vadeler Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak BDDK tarafından belirlenecek.

İkinci el binek araçlarda taşıtın değerinin tespitinde kasko değeri esas alınacak. BDDK, bu kapsamda yer alan sınırlamaları belirlemeye veya ilave sınırlamalar getirmeye yetkili olacak.

Kredi açma yetkisi

Yeni düzenlemeye göre, kredi açma yetkisini haiz olanlar, kendileri ile eş ve velâyeti altındaki çocuklarının veya bunlarla risk grubu oluşturan diğer gerçek ve tüzel kişilerin taraf olduğu kredi işlemlerine ilişkin değerlendirme ve karar verme aşamalarında yer alamayacak.

Banka genel müdürü veya yönetim kurulu üyelerinden, yalnızca bu sıfatları dolayısıyla bankanın dâhil olduğu risk grubu içinde yer alanlar hakkında, bankanın dâhil olduğu risk grubuna kullanılacak kredilere ilişkin olarak bu hüküm uygulanmayacak.

Bankanın dâhil olduğu risk grubu ve bankacılık kanununun 50. maddesinde belirtilen kişiler ile yapılan; kredilendirme ve diğer işlemlerde aranan koşullar, bu işlemlere ilişkin tahsis, ödeme, teminatlandırma dâhil tüm aşamalarda piyasa koşullarından farklılık arz edemeyecek.

Moody's, S&P ve Fitch Reuters'e konuştu: Türkiye 10 yıl sonra ilk kez not artışı görebilir

Reuters, Moody's, S&P ve Fitch uzmanlarıyla görüşüp, kredi derecelendirme notlarıyla ilgili 2024 tahminlerini yayınlarken; 2024'te Türkiye'nin kredi notunun son 10 yılda ilk kez artması bekleniyor.

Londra merkezli uluslararası haber ajansı Reuters, ülkelere yatırım yapılırken önemli kriterlerden biri olarak görülen kredi derecelendirme notlarıyla ilgili 2024 tahminlerini yayınladı. Ajans, dünya kredi derecelendirme piyasasının yüzde 95'ini kontrol eden üç kurum; Moody's, Standard & Poor's (S&P) ve Fitch uzmanlarıyla görüştü.

Buna göre, 2024'te Türkiye'nin kredi notunun son 10 yılda ilk kez artması, İsrail'in ise ilk kez düşmesi bekleniyor.

Moody's: ABD yakından takip edilecek

Moody's kredi derecelendirme kuruluşunun 2024 için dünyanın en büyük iki ekonomisi ABD ve Çin'in görünümelerini negatif olarak değerlendirdiğine dikkat çekti.

Moody's'ten uzman Marie Diron, kuruluşun 2024'te Washington'un "borç ödeyememe" tehdidiyle nasıl baş edeceğini ve Çin'in ise emlak ve yerel yönetim borçlarının azalıp azaltamayacağını yakından takip edeceğini bildirdi.

Moody's'in yanı sıra, ağustos ayında ABD'nin kredi notunu düşüren Fitch ve Standard & Poor's da Kasım 2024'te yapılacak başkanlık seçimi nedeniyle ABD'yi yakından takip edeceği kaydedildi.

Fitch'ten Ed Parker, "ABD'nin notunu düşürürken işaret ettiğimiz faktörlerin çoğu geçerliliğini koruyor" dedi ve yüksek faiz oranları, savunma harcamaları ve yaşanan nüfusun ABD'nin borç seviyelerini yükseltmeye devam edeceğini belirtti.

Türkiye 10 yıl sonra ilk kez not artışı görebilir

Reuters, Türkiye'de ise yeni ekonomi yönetiminin iyileştirme planlarını sürdürmesi halinde son 10 yıldır ilk kez not artışı yaşanabileceğini kaydetti.

Marie Diron, martta Türkiye'de yapılacak yerel seçimin ekonomi yönetiminin yüzde 40'ın üzerindeki faiz oranlarına bağlı kalma konusundaki kararlılığını test edeceğini, yetkililerin rotayı koruması ve yabancı yatırımcıların ülkeye geri dönmeye başlamasının "olumlu bir ivmeye işaret edeceğini" söyledi.

S&P, 30 Kasım 2023'te Türkiye'nin kredi notunu "B" olarak teyit etmiş, kredi notu görünümünü ise "durağan"dan "pozitif"e çevirmişti.

Fitch Ratings de 9 Eylül 2023'te Türkiye'nin kredi notunu "B" olarak teyit ederken, not görünümünü 2 yıl sonra "negatif"ten "durağan"a çıkardığını açıklamıştı.

Moody's'in de 15 Aralık'ta Türkiye'nin kredi notunda ve not görünümünde iyileştirme yapabileceği yönünde beklenti vardı ancak bu gerçekleşmedi. Moody's, Türkiye'nin kredi notuna ilişkin değerlendirme yapmadığını bildirdi.

Moody's, halihazırda Türkiye'nin kredi notunu "B3" ve not görünümünü "durağan" olarak değerlendiriyor. Kurum, 12 Ağustos 2022'den bu yana Türkiye'nin notunu güncellemedi.

Savaş, İsrail'de not indirimine neden olabilir

Diğer yandan İsrail'in devam eden Hamas savaşı nedeniyle 2024'te ilk not indiriminin yaşanabileceği belirtildi.

S&P'nin İsrail ile ilgili not görünümü negatif iken, Fitch ve Moody's not indirimi uyarısı yaptı.

Fitch'ten Parker, Yemen'deki İran yanlısı Husi isyancıların Kızıldeniz'de İsrail'e giden gemilere saldırmaya başlamasıyla birlikte, "Savaşın ne kadar süreceği ya da sonrasında ne olacağı konusunda büyük bir belirsizlik olduğunu" söyledi.

Kredi derecelendirme piyasasının en büyük üç oyuncusu Moody's, S&P ve Fitch'in, ekonomik görünümü değerlendirerek ülkelere verdikleri notlar, yatırım dünyasına yön veriyor.

TÜSİAD'dan Bakan Tekin'in sözlerine tepki: Eğitim sisteminde yer olmaması gerekir

TÜSİAD'dan Bakan Tekin'in, "Sizin 'tarikat-cemaat' dediğiniz, bizim 'STK' dediğimiz yapılarla protokol yapmaya da devam edeceğiz." sözleriyle ilgili yapılan açıklamada, "Ülkemizin bu yöndeki ihtiyacı ve yakın geçmişte yaşanan acı tecrübeler dikkate alındığında cemaat ve tarikatlara eğitim sisteminde yer olmaması gerekir." denildi.

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in TBMM Genel Kurulu'nda, "Sizin 'tarikat-cemaat' dediğiniz, bizim 'STK' dediğimiz yapılarla toplansanız 10 tane protokolümüz vardır. Onlarla protokol yapmaya da devam edeceğiz. Çünkü onlar çocukların dağa çıkmasını engelliyor." açıklaması tartışma yarattı.

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) tarafından konu hakkında yapılan yazılı açıklamada, "Eğitim sisteminde çağdaş eğitimle bağdaşmayan konuların gündemde olmasının ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleri ile uyuştüğunu söylemek mümkün değildir." denildi.

Açıklamada şunlar kaydedildi:

"Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında, ekonomik ve sosyal kalkınmayı başarmış, demokratik laik bir hukuk devleti olan Türkiye için çağdaş bir eğitim seferberliğine ihtiyacımız var.

Müfredatı 21. yüzyıl becerilerine uygun hale getirmek, gençlerimize çağın gerektirdiği yetkinliklerin kazandırılması ve katma değeri yüksek bir ekonomi açısından büyük önem taşıyor. Kimseyi geride bırakmadan her bir öğrencinin kaliteli bir eğitime ulaşmasını sağlamak önceliğimiz olmalı. Çağımızda genç kuşaklarımızı ezberciliğe değil eleştirel ve yaratıcı düşünceye dayanan bir eğitimle buluşturmalıyız. Gelecekte özgür düşünen bireylere hem toplumsal yaşamda hem de iş yaşamında her zamankinden daha çok ihtiyaç duyacağız. Kalkınmanın her boyutunda koyduğumuz iddialı hedeflerin gerçekleşmesi de bunu gerektiriyor.

Ülkemizin bu yöndeki ihtiyacı ve yakın geçmişte yaşanan acı tecrübeler dikkate alındığında cemaat ve tarikatlara eğitim sisteminde yer olmaması gerekir. Eğitim sisteminde çağdaş eğitimle bağdaşmayan konuların gündemde olmasının ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleri ile uyuştüğunu söylemek mümkün değildir. Milyonlarca öğrenci, veli, öğretmen, iş, emek, teknoloji dünyası ve akademi gibi çok geniş bir çevreyi etkileyen eğitim alanında bilime dayalı politikalar uygulanması esas olmalıdır.”

Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) de, Bakan Tekin hakkında, açıklamasından dolayı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunduğunu duyurmuştu.

Yüzde 60'a yakın oy alacağım

ABB Başkanı Mansur Yavaş, “Aşağı yukarı 4 milyon 400 bin seçmeniz var. Ben en az yüzde 60'a yakın oy alacağıma inanıyorum. Anketler de onu gösteriyor. Ben herkesin oyuna talibim. Takdir milletindir. Onun önüne hiç kimse geçemez” dedi.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nce yenilenen 'Tarihi Ulus Hali'nin açılışı ABB Başkanı Mansur Yavaş tarafından yapıldı. Açılışa, Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar, Ulus esnafı ve Ankaralı yurttaşlar katıldı. Açılış sonrası basın mensuplarının sorularını yanıtlayan Yavaş, “Aşağı yukarı 4 milyon 400 bin seçmeniz var. Ben en az yüzde 60'a yakın oy alacağıma inanıyorum. Anketler de onu gösteriyor. Ben herkesin oyuna talibim. Takdir milletindir. Onun önüne hiç kimse geçemez. Dolayısıyla biz 5 yıldır yaptığımız hizmetlerle Ankara halkının önüne çıkacağız. Onlar da takdir edecekler. Biz başka bir siyasi partinin işine hiçbir zaman karışmıyoruz” dedi.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nce yenilenen 'Tarihi Ulus Hali'nin açılışı bugün ABB Başkanı Mansur Yavaş tarafından yapıldı. Açılışa, Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar, Ulus esnafı ve Ankaralı yurttaşlar katıldı. ABB Başkanı Mansur Yavaş, yenilenen 'Tarihi Ulus Hali'nin açılışında “Bugün çok önemli bir iş yapıyoruz. Seçimlerden önce sürekli olarak Ulus'tan bahsetmiştim. Buraların hemen hemen hepsi yıkım tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Seçimden önce biz, bunların bizim için çok önemli eserler olduğunu, bütün gelişmiş ülkelerde, başkentlerde tarihi kent merkezinin özellikle korunduğunu, bu nedenle biz yıkmayacağımızı tam tersine

buradaki esnafı mağdur etmeden buraları tamamen yenileyeceğimiz konusunda söz vermiştik. Amacımız şuydu. Bütün kentlere turist geliyor. Ankara'ya turist gelmiyor. Biz bunu aday olduğumuzda da iddia ettiğimizde 'Ankara'ya turist niye gelsin' diyorlardı. Ben de 'Benim gözümle bakın bir de Ankara'ya' diye yayınlamıştım. Ankara'da da yeterli miktarda turisti çekecek, tarihi ve kültürel zenginliklerimiz var. Ama onu görecek göz lazımdı. Hayalimiz şudur. Ulus'ta trafiğin yerin altına alınarak 19 Mayıs Stadi'nin Gençlik Parkı'ndan itibaren insanları yürüterek 1. Meclis, 2. Meclis'ten başlayarak İş Bankası Müzesi dahil buradan Bentderesi'ne doğru yürünmesi, buradaki tarihi ve kültür eserlerinin hepsinin ortaya çıkarılması ve buradan Bentderesi'ne kadar inerek oradaki Roma Tiyatrosu'nu ve sol taraftaki Hacı Bayram'ı hep birlikte bir kültürel zenginlik olarak ortaya çıkaracağımızı söylemiştik" söyleminde bulundu.

Pandemi döneminde ve ekonomik krizlerde esnafın yanında durduklarına dikkat çeken Yavaş, "Belediyeciliğin ne olduğunu gösterdik. Belediyecilik yıkmak değil, onarmaktır, yapmaktır, yaşatmaktır. Darda olanın yanında olmaktır. Yapılan betonlar, yollar, 2-3 ay sonra unutulur. Ama darda kalan bir insanın, esnafın dar gününde yanında olduğunuz zaman bu hiçbir zaman unutulmaz. Gerçek belediyecilik de benim anlayışıma göre budur. Amacımız şuydu. Bir kentin tarihini, kültürünü, hafızasını yok ederseniz şuurunu, hafızasını kaybetmiş bir insan nasıl gezerse o kent o hale gelir. Dolayısıyla 1937 yılında yapılan bu bina dahil buralarda gördüğünüz binaların hepsi dahil hepsini elden geçiriyoruz. Amaç hem turist gelsin hem kültürümüzü koruyalım. Hem buradaki esnafımız daha fazla para kazansın. Tekrar hayırlı, bol kazançlar diliyorum" ifadelerini kullandı.

'ALLAH'TAN BAŞKA HİÇ KİMSEDEN KORKMUYORUM'

Program sonrası gazetecilerin sorularını yanıtlayan ABB Başkanı Yavaş, bir muhabirin "Sayın Akşener'in sizlerle ilgili, Ekrem İmamoğlu ve sizlerle ilgili biraz sert açıklamaları oldu. Öncelikle Cumhurbaşkanlığı seçim döneminde korktuğunuzu iddia etti. Bu konuda ne söyleyeceksiniz" sorusuna "Ben Allah'tan başka hiç kimseden korkmuyorum. Her şeyin bir usulü vardır. Her zaman açıkladım. Eğer 6'lı Masa aday gösterirse aday olacağımı söyledim. Daha bundan net bir şey söylenemez. Bunu kurgulamak, 6'lı masada bulunan liderlere aitti. Bunun sorumlusu ben değilim" yanıtını verdi.

'EN AZ YÜZDE 60'A YAKIN OY ALACAĞIMA İNANIYORUM'

İYİ Partinin Ankara'da aday çıkarması yerel seçim sonucunu değiştirir mi sorusunu yanıtlayan Yavaş, "Değiştirmez. Aşağı yukarı 4 milyon 400 bin seçmeniz var. Ben en az yüzde 60'a yakın oy alacağıma inanıyorum. Anketler de onu gösteriyor. Ben herkesin oyuna talibim. Takdir milletindir. Onun önüne hiç kimse geçemez. Dolayısıyla biz 5 yıldır yaptığımız hizmetlerle Ankara halkının önüne çıkacağız. Onlar da takdir edecekler. Biz başka bir siyasi partinin işine hiçbir zaman karışmıyoruz. Ben

28 Mayıs'tan sonra Akşener ile Genel Başkanlarımızın hem Kemal Kılıçdaroğlu'nun hem Özgür Özel'in bilgisi ile birkaç defa konuştum. Burada konuştuğumuz konu, bir muhalefet partisi olarak ne yapılırsa muhalefetin daha güçlü olacağı tabii bu arada İYİ Parti'nin de daha güçlü olacağı konusunda senaryo ve fikir konuştuk kendileri ile, ta ki 26 Ağustos'a kadar. Şimdi de dün bahsedilen isimlerle ilgili konuşmak gerekirse biz ne Sayın Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in ne de Sayın Meral Akşener'in bilgisi dâhilinde olmayan bir faaliyet yapma durumunda değiliz. Hepsi kendileriyle görüşülerek yapılmıştır. Taslak istenilmiştir, taslak sunulmuştur. Asla bir başka partinin, hangisi olursa olsun, işine karışmak operasyon yapmak benim tarzıma uygun bir şey değildir. Dolayısıyla ortada bir operasyon varsa, o operasyonun içinde biz yokuz onu söyleyeyim. Kim operasyon yapıyor ben bunu anlamış değilim. Bu bir yerel seçim. Savaş kelimesi de çok ağır kaçmıştır. Partiler arasında rekabet olur sadece. Biz kendimizi 4,5 yıl boyunca tek başına CHP'nin belediye başkanı olarak görmedik. Her yerde 'Millet İttifakı'nın belediye başkanınız' diye bunu söyledik. Şimdi de böyle bir iş birliği olursa sonuçta kazanan sadece CHP değil öncelikle iş birliği yapan partililer olacak. Eski adı Millet İttifakı'dır. Sonuçta hep kazanan Ankara olacak bunu unutmamak lazım. Ama kaybeden de Ankara olur. Kırk ile gittik. Bu konuda uzun uzun sohbetlerimiz oldu. Ben hâlâ aynı yerdeyim. Bir iş birliği Ankara'da hem CHP hem İYİ Parti ilçe başkanları tarafından yapılan toplantılarda Sayın Akşener'e duyurulmuştur. Bundan sonrası kendi vereceği karardır. Biz her türlü karara saygı duyarız."

'KORKAK KELİMESİNİ ASLA KABUL ETMİYORUZ'

Akşener'in açıklamalarına kırılganlığınız var mı sorusunu Yavaş şöyle cevap verdi:

"Ben o konulara girmek istemiyorum ama korkak kelimesini asla kabul etmiyoruz. Hiçbir zaman korkmadım, korkan zaten Ankara Büyükşehir Belediyesine aday olmaz. Elimizi taşın altına koymamız gerekirse de koyarız. Ama bunun yolu, yordamı, usulü bellidir. Beni daha önce de başka siyasi parti genel başkanı aday ol diye çağırmıştır. Bu Genel Başkanların 'hadi çık ortaya' demesiyle yapılacak bir şey değildir. Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun aday olacağına dair Sayın Meral Akşener'in çok sayıda söylemleri olmuştur, 'biz noter değiliz', '6'lı masa karar verecek' diye. Keşke bunu son ana bırakmadan, bir şekilde daha önce görüşüp farklı bir karar alınsaydı daha düzgün olurdu. Belki de o zaman ille de benim aday olmamı istiyorsa o şekilde de önümü açabilirdi. Ben bu konulara çok giren birisi değilim. Ama açıkçası gerçekten korkaklıkla suçlanmak benim açıkçası zoruma gidiyor. Korkak falan değiliz. Eğer milletimiz için usulüne uygun bir şekilde yol açılırsa her şeye de aday oluruz. Ama önceliğimiz kesinlikle ve kesinlikle Ankara'dır. Ankara'da devam eden projelerimizi devam ettirmek... Buna da Ankara halkı karar verecek. Bir başkasının söylemesiyle bunu Akşener'i kastederek söylemiyorum, rakip adayın söylemesiyle önüne geçilecek durum yoktur. Ankara halkının terazisine kendimizi çıkarıyoruz."

The Economist: 2023'ü ekonomik olarak en iyi geçiren ülke Yunanistan

İngiliz The Economist dergisi, 35 ülkenin ekonomik performansını inceledi. Listenin ilk sırasında Yunanistan yer alırken, Türkiye 15'inci sırada yer aldı. The Economist, 35 ülke için beş ekonomik ve finansal göstergeye (enflasyon, enflasyon genişliği, gayrisafi yurtiçi hasıla, istihdam ve borsa performansı) dayalı verileri derledi.

Çekirdek enflasyonun arttığı, enflasyon genişliğinin düştüğü ve borsaların yüzde 20 oranında yükseldiği bir ortamda, Yunanistan öne çıktı. Analize göre, Yunanistan'ın çekirdek enflasyonunda yüzde 3,4'lük artış, enflasyon genişliğinde yüzde 13,3'lük bir düşüş kaydedildi. Ülkenin milli gelirinde yüzde 3,3'lük bir büyüme görülürken, istihdamda da belirgin bir artış oldu.

Ülkede borsanın reel değeri yüzde 40'ın üzerinde arttı. Hükümet bir dizi piyasa yanlısı reformu hayata geçirirken yatırımcılar Yunan şirketlerine yeniden bakmaya başladı. The Economist'in sıralamasında Güney Kore ikinci, ABD üçüncü sırada yer aldı. İsrail dördüncü, Lüksemburg beşinci oldu. Sıralama, Kanada, Şili, Portekiz, İspanya, Polonya olarak devam etti.

Türkiye 15'inci

Avrupa'nın güçlü ekonomilerinden Almanya 27'nci, Britanya 30'uncu oldu. Finlandiya ise son sırada yer alarak kendi standartlarına göre daha yavaş bir yıl geçirdi. Güney Kore sıralamada ikinci sırada yer alırken, merkez bankasının 2022'de faiz oranlarını

gelişmiş pek çok ülkeden daha önce agresif bir şekilde artırmasının meyvesini verdiği, enflasyon genişliğinin düştüğü belirtildi.

Economist'e göre üçüncü sırada yer alan ABD hem GSYH hem de istihdam açısından iyi bir performans sergiledi. Rekor düzeyde yüksek enerji üretiminin yanı sıra 2020 ve 2021'de uygulanan cömert bir finansal teşvikin etkilerinden yararlandı. Türkiye ise sıralamada 15. sırayı Estonya ile paylaştı. Türkiye'nin çekirdek enflasyonu yüzde 69,5, enflasyon genişliği ise eksi yüzde 6.7 olarak kaydedildi.

COP28 notu: 3,5/5

Didem Eryar ÜNLÜ

21 Aralık 2023 Perşembe

Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı Dr. Fatih Birol, “COP28 sonuçlarının söylendiği kadar kötü olduğunu düşünüyorum. Biz COP28’in başarılı olarak nitelendirilmesi için 5 tane şart koymuştuk. 5 şartın 3.5 tanesi sonuç bildirgesinde yayınlandı. Petrol şirketlerinin ve petrol üreticisi ülkelerin muhalefetine rağmen, 28 yıldan beri ilk kez fosil yakıtlardan uzaklaşma kararı sonuç bildirgesinde yer aldı” diyor.

13 Aralık’ta sona eren COP28 İklim Zirvesi, fosil yakıt çağının bittiğine dair açık bir sinyal vermesi nedeniyle “tarihi” bir zirve olarak değerlendirildi. Karar metninde fosil yakıtlara açıkça değinen ilk zirve niteliğindeki COP28’de, ülkelere zayıf bir ifadeyle de olsa enerji sistemlerinde fosil yakıtların kullanımından uzaklaşmaları çağrısında bulunuldu.

Türkiye iklim kriziyle güçlü bir şekilde mücadele etmek için hazırlanan yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği taahhüdü dahil birçok deklarasyona imza atmadı. Bunun yanı sıra, iklim değişikliği kaynaklı afetler için oluşturulan Kayıp Zarar Fonu’ndan yararlanmak istediğini belirtti.

COP28’in karar bildirgesinin büyük bir bölümü, Uluslararası Enerji Ajansı’nın yayınlamış olduğu Dünya Enerji Görünümü 2023 (WEO-2023) raporunu temel aldı.

2030 yılında temiz teknolojilerin bugüne kıyasla çok daha büyük bir rol oynayacağı bir enerji sistemini tanımlayan rapor, COP28’in başarılı bir COP olması için beş ana sac ayağından oluşan küresel bir strateji önermiş ve bunların ayrı bir gönüllü anlaşmada değil, resmi karar metninde yer alması ve finansmanla desteklenmesi gerektiğinin altını çizmişti;

- Küresel yenilenebilir kapasitenin üç katına çıkarılması;
- Enerji verimliliği iyileştirme oranının iki katına çıkarılması;

- Fosil yakıt operasyonlarından kaynaklanan metan emisyonlarının yüzde 75 oranında azaltılması;
- Yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde temiz enerji yatırımlarının üç katına çıkarılması için yenilikçi, büyük ölçekli finansman mekanizmaları;
- Karbonu tutulmayan kömür yakıtlı enerji santrallerinin yeni onaylarının sona erdirilmesi de dahil olmak üzere fosil yakıtların kullanımında düzenli bir düşüşün sağlanmasına yönelik tedbirler alınması.

COP28 İklim Zirvesi'ni değerlendirmek üzere Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı Dr. Fatih Birol ile Paris'te, ajansın merkezinde bir araya geldik. Dr. Birol'un yorumları şöyle:

Karar metni, enerji ve iklim tartışmalarında önemli bir dönüm noktası olacak

"Genel itibariyle COP28 sonuçlarının söylendiği kadar kötü olduğunu düşünmüyorum. Biz COP28'in başarılı olarak nitelendirilmesi için 5 tane şart koymuştuk. 5 şartın 3.5 tanesi sonuç bildirgesinde yayınlandı. Bunlar, küresel yenilenebilir Kapasitesinin üç katına çıkarılması; enerji verimliliği iyileştirme oranının iki katına çıkarılması ve fosil yakıt operasyonlarından kaynaklanan metan emisyonlarının yüzde 75 oranında azaltılması oldu. Fosil yakıtlar konusunda daha kesin bir dil kullanılmasını önermiştik. Onun yerine 2030 itibariyle fosil yakıtlardan uzaklaşma ifadesi kullanıldı. Bu bizim düşündüğümüz kadar kesin bir ifade olmamakla birlikte, piyasalara, yatırımcılara, enerji şirketlerine ciddi bir sinyal verdi. 'Enerji dünyasının geleceği temiz enerjide, fosil yakıtlardan kademeli olarak uzaklaşmak gerek' ifadesi 200 ülkenin imzası olan bir bildirge yer aldı. Bunun uluslararası enerji ve iklim tartışmalarında önemli bir dönüm noktası olacağını düşünüyorum. Dolayısıyla, çok başarılı olmasa da, başarılı bir toplantı oldu. Tabi ki eksikleri de yok değil. Sonuç bildirgesinin yüzde 70'ini UEA yazmış oldu."

Rekabetçi bir ekonomi için temiz enerji teknolojilerine yatırım şart

"Nihai belgeyi Türkiye dahil tüm ülkeler imzaladı. Tabi ki önemli olan imza atmak değil, bunu hayata geçirmek. Biz Ocak ayından başlayarak, ülkelerin attıkları imzalar karşılığında aldıkları kararları ve attıkları adımları inceleyeceğiz. Sonuçlarını da Azerbaycan'daki COP29' toplantısında yayınlayacağız. Türkiye, yenilenebilir enerjide güzel adımlar attı; ama hala potansiyelimizin çok küçük bir potansiyelini kullanıyoruz. Özellikle güneş ve rüzgarda muazzam bir potansiyelimiz var. Enerji verimliliğinde de büyük bir potansiyelimiz var. Türkiye ve tüm ülkeler için önemli olan şu; temiz enerji teknolojilerine geçmek dünyayı kurtarmanın ötesinde, ekonomiyi ve sanayiye gelecek için hazırlamak anlamına geliyor. Örneğin Çin, şu anda dünyada temiz enerji konusunda şampiyon konumda. Çin, güneşte, rüzgarda, elektrikli arabalarda, hidrojenle birinci sırada. Çin'in bu kadar önde olmasının nedeni, çevre ve iklim değil, Çin ekonomisini gelecek için hazırlamak. Bu nedenle Türkiye'nin de temiz enerji

teknolojilerinde attığı adımları, mümkün olduğu kadar hızlandırması gerektiğini düşünüyorum. Bunu hızlandırırız, hem ekonomimizin daha sağlam olmasını sağlarız, hem gelecek için hazırlıklı bir zemine oturturuz, hem de G20 ülkesi olarak görevlerimizi yerine getirmiş oluruz.”

İş dünyasının büyük ölçekte harekete geçmemesine şaşırıyorum

Önümüzdeki dönemde, AB ile ticaret yapan ülkeleri zorluklar bekliyor. Bunların başında Sınırda karbon vergisi geliyor. 2026 yılı itibariyle hayata geçirilecek olan bu uygulama, bizim için çok önemli. Türkiye ticaretinin yüzde 50'ye yakını AB ile yapıyor ve Çin'den sonra bu uygulamadan en fazla etkilenecek ikinci ülke konumunda. Türkiye'nin demirçelik, alüminyum, çimento gibi sektörlerde karbon emisyonlarını azaltırken, AB ile ikili müzakerelere başlayıp, nasıl bir yol haritası izlemesi gerektiğine dair adım atması gerekiyor. Aksi takdirde birçok önemli sanayi dalında maliyetler yükseleceği için, rekabet gücümüz ciddi oranda zarar görecektir. İş dünyasının çok daha önceden harekete geçip, yol haritası belirleme sürecine girmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun şimdiye kadar büyük ölçekte ele alınmamasına şaşırıyorum. Tabi ki, finans sektörü ve karar vericilerin de harekete geçmesi gerekiyor. COP28'in de ortaya koyduğu gibi, bu işte geri dönüş yok. Yaşanan dönüşüm, ekonomik olarak hayatımızı etkileyecek. Yepyeni bir teknoloji devrimi ile karşı karşıyayız. Elektrikli otomobil devrimi çok daha hızlanacak. Yenilenebilir enerji yatırımları çok ciddi bir şekilde artacak. Fosil yakıtlara olan bağımlılık azalacak.”

OPEC'e rağmen, 28 yıldır ilk kez fosil yakıtlardan uzaklaşma kararı sonuç bildirgesinde

“COP28'in BAE'de düzenlenmesi birçok soru işaretine yol açtı. Buradan çıkacak sonuçların petrol ve doğal gazı destekleyeceğinden endişe edildi. Uluslararası Enerji Ajansı olarak oldukça ısrarcı bir tutum takındık. COP28 Başkanı Sultan El Jaber ile bir yıl içinde beş büyük toplantı düzenledik. COP28'de fosil yakıtlarla ilgili, finans, ekonomi ve enerji piyasalarına sinyal verilmezse, zirveyi başarısız olarak değerlendireceğiz dedik. Zirve sonucunda da fosil yakıtlardan uzaklaşma kararı çıktı. Petrol şirketlerinin ve petrol üreticisi ülkelerin muhalefetine rağmen, 28 yıldan beri ilk kez fosil yakıtlardan uzaklaşma kararı sonuç bildirgesinde yer aldı.”

TCMB Başkanı'nın anlayamadığı yüzde 5'lik kesim neyi anlatıyor?

Servet YILDIRIM

21 Aralık 2023 Perşembe

Merkez Bankası Başkanı Gaye Erkan Hürriyet gazetesindeki röportajında “Yüzde 5’lik kesim hâlâ anlayamadığım sebeplerden dolayı dövize gidiyor. Çünkü böyle bir faizle dövize geçmesi matematiksel olarak saçma” diyor. Merkez Bankası başkanının saçma bulunduğu bu durum Türkiye’de dolarizasyonun yani liradan kaçışın son yıllarda ne kadar güçlendiğini gösteriyor.

Üstelik liradan kaçış önemli bir ölçüde yine Merkez Bankası marifetiyle “liralaşma” adı altında hızlandırıldı. İzlenen para politikası sonucu negatif reel faiz uygulamasına geçildi, enflasyon patladı, kur şoku yaşandı ve lira cazibesini kaybetti. Dövizde olanların kazandığı fakat lirada kalanların kaybettiği bir dönem yaşandı.

Bu dönemde icat edilen kur korumalı mevduat otoriteler tarafından “TL tasarruf aracı” olarak değerlendirildi ve ortaya çıkan tablo bizlere ekonominin liralaşmakta olduğu şeklinde sunuldu. Ülkenin KKM’yi anlamaya çalıştığı dönemde “TL’ye güvenmek demek tasarruflarınızı TL mevduata ya da diğer Türk Lirası cinsi borçlanma araçlarına yatırmaktır. Kur Korumalı Mevduat (KKM) Türk Lirası’na güvenmek demek değildir; akıllı dövizde kalmış, yabancı paradan kopamayan yatırımcıların tercihidir” demiştik. KKM’nin TL mevduat sahibini korumaktan çok parasını dövizde tutmaya alışmış yabancı para tevdiat sahiplerini rahatlatmaya yönelik bir uygulama olduğunu söylemiştik.

Şimdi görüyoruz ki, Merkez Bankası Başkanı da KKM’nin TL mevduat olmadığını anlatıyor. Diyor ki: “Artık Türk Lirası + KKM bölü toplam mevduat değil, Türk Lirası mevduata bakacağız. Türk Lirası mevduat bölü toplam mevduat bizim hedefimiz.” Ve göreve geldiğinde TL mevduatın toplama oranının yüzde 30 olduğuna dikkat çekerek “Bunun yukarı çekilmesi gerekiyordu” diyor.

Sistemde KKM dahil yabancı para mevduatların payı yüzde 60 dolayında seyrediyor. Bu oran dolarizasyonun ulaştığı boyutun açık bir göstergesidir. Türkiye’de

tasarruflarını dövizde tutmakta ısrar eden kemikleşmiş bir kitle var. Ekonominin en iyi zamanında bile bu pay 35 civarında seyrediyordu. Bu kesime anlamlı bir reel faiz önerilmedikçe çözülme olmuyor. Nitekim “liralaşma” döneminde anlamını yitiren politika faizi ekonomideki realiteye daha uyumlu hale geldikçe kıpırdanmanın başladığını, KKM'den TL mevduata kayış olduğunu gördük.

Merkez Bankası Başkanı “Benim hedefim Türk Lirası'na geçişi gerçekleştirmek” diyor. Bu her merkez bankası başkanının asli görevlerindendir. Türkiye’de banknot ihracı imtiyazı tek elden TCMB’ye aittir. Ve bizdeki banknotların yani Türk Lirası’nın simgesi çıpaya benzer. Simgenin çıpaya benzemesi Türk Lirası’nın kıymet saklama aracı olarak “güvenli bir liman” haline geldiğini vurgular. Paralel çizgilerin yukarı eğimli olması ise Türk Lirası’nın ve Türkiye ekonomisinin “istikrar içinde yükselen değerini” simgeler. Bu kavramların kâğıtta kalmamasının ön koşulu Türk Lirası’na geçişin sağlanmış olmasıdır.

TL’ye geçiş eğilimi

Merkez Bankası’nın duruş değişiklinden bu yana Türk Lirası’na geçişin başladığını görüyoruz. Gaye Erkan’ın verdiği rakamlara göre Eylül başından bugüne kadar Türk Lirası mevduat 1,5 trilyon lira artmış ve KKM 650 milyar azaldı. Döviz Tevdiat Hesapları ise 4 milyar dolar küçülmüş. Bunlar olumlu gelişmelerdir ama liralaşmada istenilen boyuta gelinmesi için daha gidecek çok yol var. Bundan 10 yıl önce mevduatların yüzde 40 döviz ve yüzde 60’ı Türk Lirası’ydı. En azından o noktaya dönebilmemiz gerekiyor.

Gidilmesi gereken istikamet bellidir: Dolarizasyonun sonlandırılması ve liralaşmanın sağlanması. Bunun için uygulanması gereken reçete de bellidir: O da milli paraya itibar ve cazibe kazandırmaktır. Bu da makroekonomik istikrar, güçlü bir kurumsal yapı ve güvenin tesis edilmesi ile mümkündür. Makro istikrar için önce fiyat istikrarının sağlanması ve bunun için de gerçekçi bir faiz politikası uygulanması gerekir. Liralaşma eğiliminin devam etmesi için sağlam para ve maliye politikaları uygulanmalı ve bu politikalara duyulan güven artırılmalıdır.

Tüketicinin 2024'ten beklentileri sönük

Naki BAKIR

21 Aralık 2023 Perşembe

Tüketici Güven Endeksi, aralıkta % 2,6 artarak 77,4'e yükseldi. Mayısta zirveye çıkan, sonrasında ise sert biçimde düşen tüketici güveni son dört aydaki artışa rağmen mayıstaki düzeyinin hala çok altında. 2024'te genel ekonomik durum beklentisi, 2023'te beklenene kıyasla daha kötümser. 2024'te enflasyonda yükseliş beklentisi, 2023'e ilişkin beklentiden daha güçlü.

'Tüketici güveni', aralık ile birlikte dördüncü ayda da yükselişini sürdürmekle birlikte tepe noktaya çıktığı seçim ayı mayıstaki düzeyini hala yakalayamazken, tüketicilerin 2024 yılından beklentileri oldukça sönük kaldı. Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası iş birliği ile her ay gerçekleştirilen Tüketici Eğilim Anketinden hesaplanan Tüketici Güven Endeksinin aralık ayı sonuçları açıklandı. Buna göre ekonomideki gidişatla karşılıklı etkileşim içindeki psikolojik faktörlerin başında gelen tüketici güveninin yansıtan endeks, aralık ayında da yüzde 2,6 artarak 77,4'e kadar yükseldi.

Tüketici Güven Endeksi, seçim ayı mayısta 91,1'le son beş yılın zirvesine çıktıktan sonra, haziran ve temmuz aylarında yaşanan kur şokunun da etkisiyle sert biçimde düşmüş, bu eğilim ağustosta da artarak devam etmiş ve endeks 68'e kadar inmişti. Eylülde 71,5'e, ekimde 74,6'ya yükselen Tüketici Güven Endeksi, kasım ayında da 75,5'e çıkmıştı. Son dört ayda sürekli artan endeks Aralık 2023 itibarıyla, 75,6 düzeyinde bulunduğu Aralık 2022 değerinin de yüzde 2,4 üzerine çıktı. Ancak endeks bu yükselişe rağmen, 13,6 puanla mayıs ayı düzeyinin hala altında kalmaya devam etti.

Tüketici Güven Endeksi, alt endeksleri ve değişim oranları (Mevsimsel etkilerden arındırılmış)					
	Aralık 2022	Kasım 2023	Aralık 2023	Değişim (%)	
				Aylık	Yıllık
Geçen 12 aya göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu	57,4	61,3	63,4	3,4	10,4
Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi	75,4	74,5	76,1	2,1	1,0
Geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde genel ekonomik durum	48,0	48,5	49,1	1,4	2,4
Gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi	77,3	73,4	75,8	3,2	-1,9
Gelecek 12 aylık dönemde işsiz sayısı beklentisi	72,0	72,7	73,1	0,5	1,5
Geçen 3 aya göre gelecek 3 ayda yarı-dayanıklı tük. mallarına harç. düşüncesi	101,4	101,7	107,4	5,6	5,9
Mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğu	48,4	49,2	53,7	9,1	10,9
Geçen 12 aya göre gelecek 12 ayda dayanıklı tük. mallarına harcama düşüncesi	92,6	92,6	94,5	2,0	2,0
Mevcut dönemin tasarruf etmek için uygunluğu	67,7	68,8	73,4	6,6	8,4
Hanenin içinde bulunduğu mali durum	73,9	75,4	74,7	-0,9	1,1
Gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimali	31,3	33,6	34,5	2,5	10,0
Gelecek 3 aylık dönemde tüketimin finansmanı için borç kullanma ihtimali	52,1	52,9	52,1	-1,6	0,0
Geçen 12 aylık dönemde tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin düşünce	14,7	18,5	18,3	-1,3	24,1
Geçen 12 aya göre gelecek 12 ayda tüketici fiyatlarının değ. ilişkin beklentisi	63,3	58,8	56,7	-3,6	-10,4
Geçen 12 aya göre gelecek 12 aylık dönemde ücretlerin değ. ilişkin beklentisi	129,5	123,4	122,4	-0,8	-5,5
Gelecek 12 aylık dönemde otomobil satın alma ihtimali	13,4	15,5	16,9	9,4	26,6
Gelecek 12 aylık dönemde konut tamiratına para harcama ihtimali	26,2	29,8	29,8	-0,1	13,7
Gelecek 12 aylık dönemde konut satın alma veya inşa ettirme ihtimali	9,2	8,4	9,4	12,3	2,8
TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ	75,6	75,5	77,4	2,6	2,4

Buna göre tüketici güveninde, seçim ayı mayıstaki yükselişin ardından gelen sert düşüş sürecinde toparlanma yetersiz kaldı. Tüketicilerin, genel ekonomik gidişat ve kendi mali durumlarına ilişkin beklenti ve değerlendirmeleri ile harcama ve tasarruf eğilimlerini ölçen ve dünyada ekonomideki gelişmeleri yakından izlemek amacıyla kullanılan öncü bir gösterge olan tüketici güven endeksinin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser, 100'den küçük olması kötümser durumu yansıtıyor. Son dört aydır yükselişe rağmen, 2024 yılına girerken endeksin bulunduğu bu düzey, tüketici güvenin hala kötümser bölgede olduğunu ifade ediyor.

Maddi durumda küçük iyileşme

Tüketici güven endeksini oluşturan değerlendirme ve beklentilerle ilgili alt endekslerin bir kısmı, 2024 arifesinde, bir yıl önceye göre yükseliş kaydetmekle birlikte genel ekonomik durum ve enflasyon beklentisi 2023'e kıyasla daha kötümser çıktı, diğer beklentilerdeki iyileşme de yetersiz kaldı. Önceki 12 aylık döneme göre hanenin mevcut maddi durumuna ilişkin alt endeksin Aralık 2022'de 57,4 olan değeri Aralık 2023'te 63,4'e yükseldi. Buna göre 2024'e girerken önceki 12 aya kıyasla hanelerin maddi durumu, 2023'e girerken önceki 12 aya kıyasla ölçülen düzeye göre yüzde 10,4 iyileşti. Ancak bu artışa rağmen endeks değerinin hala 100'ün çok altında olması, bu konuda açık farkla kötümser düzeyi yansıtıyor. Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisine ilişkin alt endeksin Aralık 2022'de 75,4 olan değeri

ise yüzde 1 artarak Aralık 2023'te 76,1 oldu. Başka deyişle 2024'te maddi durum beklentisi, yılın başında 2023 için beklenenden yüzde 1 daha iyi geldi.

2024'te ekonomik durum beklentisi 2023'ten kötü

Geçen 12 aylık döneme göre mevcut ekonomik durum hakkındaki görüşü yansıtan alt endeks Aralık 2022'de 48 olurken, Aralık 2023'te 49,1 olarak ölçüldü. Buna göre mevcut ekonomik durumda bir yıl önceye göre yüzde 2,4'lük bir iyileşme var. Ancak Aralık 2022'de ölçülen 2023 yılına dair genel ekonomik durum beklentisinin değeri 77,3 olurken, Aralık 2023'te ölçülen 2024'e ilişkin beklenti yüzde 75,8 oldu. Böylece 2024'e ilişkin genel ekonomik durum beklentisi, 2023 beklentisine kıyasla yüzde 1,9 düşük, yani daha kötümser çıktı. Gelecek 12 ayda işsiz sayısı beklentisine ilişkin alt endeks değeri, aralık aylarına göre yüzde 1,5 artarak 73,1 oldu. Bu endeksin artması işsiz sayısının azalacağı, düşmesi ise artacağı yönünde beklenti ifade ediyor. Buna göre işsizliğe ilişkin 2024 beklentileri 2023'e kıyasla biraz daha iyimser.

Otomobil alabilme umudunda küçük artış

Gelecek 12 ayda otomobil alma beklentisini yansıtan endeksin Aralık 2022'de 13,4 olan değeri Aralık 2023'te 16,9'a yükseldi. Buna göre 2024 yılında otomobil alabilme umudu, 2023 için beklenen düzeye göre daha yüksek. Ancak, tüketici güvenini oluşturan alt endeksler içinde konuttan sonra en düşük umut düzeyi hala otomobilde. Başka deyişle tüketicilerin konutun yanı sıra otomobil alma hayali de diplerde. Son aylarda ikinci el piyasada fiyatların aşağı doğru inmesi ile otomobil umudunda kısmen canlanma görülürken, aşırı vergilerle şişen sıfır otomobil fiyatları ve taşıt kredisi faizlerindeki yükseklik alımı baskılıyor.

Tüketicilerde enflasyonist bekleyiş kırılmadı

Önceki 12 aylık döneme göre gelecek 12 ayda tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin 'beklenti' endeksinin Aralık 2023 düzeyi, Aralık 2022'ye göre yüzde 3,6 düşerek 63,3'ten 56,7'ye geriledi. Bu endeksin düşmesi tüketici fiyatlarında artış, artması ise düşüş beklentisini yansıtıyor. Buna göre 2024'te enflasyonda yükseliş beklentisi, 2023 başında bu yıla ilişkin yükseliş beklentisinden daha güçlü. Endeksin 100'ün çok altındaki değeri, Merkez Bankası'nın enflasyonu üç yılda tek haneye indirme iddiasına rağmen, tüketicilerde enflasyonist bekleyişin güçlü olduğunu gösteriyor.

Dayanıklı tüketim eğiliminde yüzde 2 artış

Geçen 12 aya göre gelecek 12 ayda dayanıklı tüketim mallarına harcama eğilimini gösteren alt endeksin değeri de aralık aylarına göre 92,6'dan 94,5'e yükseldi. Buna göre 2023'e kıyasla 2024'te dayanıklı tüketime harcama eğilimin düzeyi, 2022 yılına kıyasla 2023'te olandan yüzde 2 daha yüksek. Mevcut dönemin tasarruf etmek için uygunluğuna ilişkin endeksin Aralık 2023'te 67,7 olan düzeyi ise yüzde 8,4 artışla Aralık 2023'te 73,4'e çıktı.

Ev alma umudu dipte

Alt endeksler içinde en düşük değer, ev alabilme beklentisinde. Hanelerin gelecek 12 ayda konut satın alabilme veya inşa ettirme ihtimalini gösteren endeksin değeri 2023 başında 9,2 olurken, 2024 başında 9,4'e çıktı. Bir yıl önceye göre küçük bir artış olsa da baz değer 100 olduğu dikkate alınınca endeksin değeri, aşırı "umutsuz" durumu ifade ediyor. Son dönemde kredi kullandırımında kısıtlama, yüksek faizler ve konut fiyatlarının yüksekliliği talebi baskılıyor. Gelecek 12 ayda konut tamirine para harcama ihtimaline ilişkin alt endeks de Aralık 2022'deki 26,2 düzeyinden Aralık 2023'te 29,8'e çıkmakla birlikte düşük düzeyde kalmaya devam etti.

Abdulkadir Selvi

‘Nankör Ekrem’

MGK toplantısında Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer Başbakan Bülent Ecevit’in önüne Anayasa kitapçığını fırlatınca, Hüsamettin Özkan, “Nankör kedi” deyip kitapçığı tekrar Sezer’in önüne atmıştı.

Hüsamettin Özkan’ın, “Nankör kedi” demesinin nedeni Ahmet Necdet Sezer’i, Ecevit’in cumhurbaşkanı seçtirmesiydi.

Bu tablonun farklı bir versiyonu Meral Akşener ile Ekrem İmamoğlu arasında yaşanıyor.

Akşener, Uşak’tan “Partimize kurumsal operasyon olduğu ortaya çıktı. Bu bir partinin içişlerine karışmak demektir. Şu an itibarıyla bir savaş ilanı kabul ediyorum. Varım, buyursunlar” dedikten kısa bir süre sonra cevap İstanbul’dan Ekrem İmamoğlu’ndan geldi.

HADDİNİ AŞMAK

Akşener, ayrıca İmamoğlu ve Yavaş’ı kastederek, “‘Millet bu arkadaşları istiyor’ diyerek o masaya götürdü. O masadan kovuldum ve ikisi de korktu” demişti.

Ekrem İmamoğlu birkaç saat arayla Akşener’e yanıt verdi. “Bir kısım dostlar oyuna geliyorlar, bazen haddini aşan cümleler kullanıyorlar” dedi.

Bir dönemler “Abla” dediği Meral Akşener’i, haddini aşmakla suçladı.

NANKÖR

Akşener’in, İmamoğlu tarafından haddini aşmakla suçlanması üzerine tepkisi ne oldu dersiniz? “Nankör. Nankör Ekrem.”

Akşener’de, bir kadın siyasetçi olarak Ekrem İmamoğlu’na karşı, “Senin için saçımı süpürge ettim. Ama sen benim partimi parçalıyorsun” duygusu hâkim. O nedenle Meral Akşener, kim olduğunu sana göstereceğim modunda hareket ediyor.

AYDINLANMANIN ŞİFRELERİ

Meral Akşener’in, ”Dün bir aydınlanma yaşadım. Sayın Erdoğan bilir. İmamoğlu da öğrenecek” sözünün şifrelerinin iyi okunması gerekiyor. Akşener konuşmasının devamında, Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’ndan cezaevine gönderilirken yanında olduğunu, kapısının önünden korumalar çekilirken yardıma koştuğunu anlatıyor. Peki bunu neden anlatıyor?

NAMUSUNA DİL UZATILDIĞINDA

AKŞENER’in namusuna yönelik çirkin ifadeler kullanılmıştı. O zaman Yeni Şafak’taydım. “Akşener’in namusu namusumuzdur” diye yazı yazdım. Bir kadın siyasetçiye yönelik çirkin ithamlara karşı çıktım. Akşener o süreçte Erdoğan’dan destek beklediğini ifade etmişti. Erdoğan’la görüşmüş.

ERDOĞAN’A KARŞI MÜCADELE ETTİ

Erdoğan bu tür ithamları çok çirkin bulduğunu ifade etmiş. İlgileneceğini söylemiş. Erdoğan, düşmanı dahi olsa kirli kumpaslara, çirkin ithamlara karşı çıkar. Ama nedense Akşener’de yeterince ilgilenilmediği duygusu hâkim olmuştu.

2017 yılındaki anayasa referandumunda o duygunun da etkisiyle ‘hayır’ kampanyası yürütmüştü. Ardından 2018 Cumhurbaşkanlığı seçiminde Erdoğan’a karşı aday oldu. 2019 yerel seçimlerinde İstanbul ve Ankara’da, AK Parti’ye karşı ittifakı CHP’ye Akşener teklif etti. 2023 seçimlerinde 6’lı Masa’da yer alıp Erdoğan’a karşı bir takım çekinceleri olmasına rağmen Kılıçdaroğlu’nu destekledi.

Yani o tarihten itibaren Erdoğan’a karşı hangi siyasi cephe oluştuyorsa onun içinde ve başında yer aldı. Erdoğan’a karşı başarılı olamadı. Ama Ekrem İmamoğlu bir Erdoğan değil.

İMAMOĞLU’NA MESAJ

MERAL Akşener, Ekrem İmamoğlu’na şimdi aynı mesajı gönderiyor. Akşener’i tanırıysam maç yeni başlıyor.

Neden? Çünkü Meral Akşener, İYİ Parti’nin Genel Başkanı olmasına rağmen, Ekrem İmamoğlu’na CHP’nin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olmasına rağmen ona öyle büyük bir misyon yükledi ki, İYİ Parti’de kimse bu onura sahip olamadı.

Ekrem İmamoğlu’nu ikinci Fatih ilan etti. Yüzünde Rabbi Yessir gördüğünü söyledi. Saraçhane’ye ilk koşan, İmamoğlu’na en güçlü desteği veren Akşener’di. Altılı

Masa'yı İmamoğlu'nu cumhurbaşkanı adayı yapma uğruna terk etti. İmamoğlu'nun cumhurbaşkanı yardımcılığı formülünün kabul edilmesi üzerine masaya geri döndü.

OPERASYON ÇEKTİ

Peki İmamoğlu ne yaptı?

Akşener seçimlere hür ve müstakil gireceklerini açıkladıktan sonra İYİ Parti'yi karıştırmaya başladı. Kendisine yakın milletvekilleri, genel başkan yardımcıları ve belediye meclis üyelerini istifa ettirdi.

İKİNCİ RAUND BAŞLADI

Meral Akşener, "Ne zaman ki seçimlere parti olarak katılma kararı aldık, partimiz karıştı" demişti. İYİ Parti sadece karışmakla kalmadı, Akşener'e diz çöktürmek için istifa furyası başlatıldı. Biz bunu 28 Şubat sürecinde DYP'de gördük. Akşener, o zaman operasyon çekenlere karşı Çiller'in yanındaydı. Biz bunu DSP'de yaşadık. Ecevit, ABD'nin Irak işgaline karşı çıktığı için DSP parçalandı. Biz bunu kaset operasyonu olarak MHP'de gördük. Şimdi müesses nizam Ekrem İmamoğlu'nun kazanması için ittifaka yanaşmayan İYİ Parti'yi cezalandırıyor. Meral Akşener bunu geç fark etti ama doğru teşhis koydu. İYİ Parti'nin parçalanmasını önlemenin yolu Akşener'in mücadelesinden geçiyor.

MANSUR YAVAŞ'IN AÇIKLAMALARI

İYİ Parti'nin İstanbul ve Ankara'da belediye başkan adayı çıkarma kararı Ekrem İmamoğlu kadar Mansur Yavaş'ın kaderini de yakından ilgilendiriyor. O nedenle Akşener'in operasyon çıkışına karşı Mansur Yavaş'ın ne diyeceği önemliydi.

Mansur Yavaş, yeni bir polemiğe meydan vermeyen bir açıklama yaptı. "Ben 28 Mayıs'tan sonra Sayın Akşener ile Sayın Genel Başkanlarımız hem Kemal Kılıçdaroğlu'nun hem Özgür Özel'in bilgisi ile birkaç defa görüştüm. Asla bir başka partinin işine karışmak, operasyon yapmak benim tarzıma uygun bir şey değildir. Dolayısıyla ortada bir operasyon varsa, o operasyonun içinde biz yokuz onu söyleyeyim" dedi.

BİR KARE FOTOĞRAF

Bir kare fotoğraf bazen sayfalarca yazıyla anlatamadığınızı anlatmaya yetiyor. CHP'de belediye başkan adaylarını belirlemek için sancılı bir süreç yaşanıyor. İmamoğlu'nun İstanbul'un ilçe belediye başkan adaylarının belirlenmesinde Özgür Özel'i karıştırmadığı söyleniyor. İmamoğlu şimdi de diğer büyükşehirler için kolları sıvamış durumda. Bir yandan il belediye başkan adaylarının belirlenmesinde, diğer yandan DEM Partisi ile ittifakta aktif olarak devrede. Zaten belediye başkan adayı olmak isteyenler Ekrem İmamoğlu ile görüşüyor. İmamoğlu partinin lideri gibi, Özgür Özel ise onun emanetçisi gibi hareket

21.12.2023

ediyor. CHP’de belediye başkan adaylarını belirlemek üzere bugün önce MYK, sonra Parti Meclisi toplanacak. Durum ne derseniz şu fotoğraf karesi her şeyi anlatıyor.

CHP’de önceden İstanbul Büyükşehir Belediye başkanlarına 5-6 ilçe belediye başkanını belirlemesi için alan açılırdı. Şimdi ise İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı, CHP Genel Başkanı’na birkaç ilin adayını belirlemek üzere bir alan açıyor.

Durum vaziyet budur...

Esfender KORKMAZ

Dünya ekonomisi suni teneffüsle yaşıyor

Önce 1930 buhranı, arkasından ikinci Dünya savaşı, tüm dünyada ekonomik çöküş yaratmıştı. İngiliz İktisatçısı Keynes;

- Para politikası ile faiz oranlarının düşürülmesi;
- Ekonomide devletin altyapı yatırımları yapması;

yoluyla; ekonominin canlandırılabilceğini öne sürdü ve Demirperde dışında dünyada 1970'lere kadar bu politikalar uygulandı.

Parantez içinde söylemek gerekir ki; Düşük faiz, enflasyonun altında eksi reel faiz demek değildir. Keynes'in kastettiği de reel faizin düşük olmasıdır.

Ne var ki; 1970 sonrasına kadar geçen 25 yılda Keynesgil Politikaların etkisi terse döndü. Zira petrol krizi de devreye girince enflasyon arttı, büyüme oranları düştü, işsizlik arttı.

1980 ve sonrası, dünya monetarizme kurtuluş olarak sarıldı.

Monetaristlere göre; enflasyonun temel nedeni olarak para arzının hükümetlerce gereksiz yere ve aşırı ölçüde artırılmasıdır. Ekonomideki istikrarsızlıkların birçoğunun neden de parasal kökenlidir.

İktisat politikaları, zaman içinde ekonominin iç dinamiklerini olumsuz etkiliyor. Konjonktürel dalgalanmalar oluşuyor.

Petrol krizi ve bazı hükümetlerin kamu harcamalarını popülizm yolunda kullanmaları nedeniyle; Keynesgil politikalar daha kısa sürdü. Monetarizm ise kırk yıldır gidiyor.

Aslında Monetarizm de 2008/2009 krizini yarattı. Ama Başta ABD ve AB, faizleri eksi reel faiz seviyesine indirerek ve para genişlemesi yolu ile konjonktürü suni olarak uzattılar. Firmalara para vererek, iflaslarını önlediler.

Piyasa ekonomisine aşırı müdahale ve iflasların önlenmesi, suni teneffüstür ve fakat hastayı kurtarmaz. İflaslar piyasa ekonomisinin sigortasıdır. Zayıf firmalar batır, sermaye kaybolmaz, daha etkin ve sağlam yeni firmalar oluşur. Bu nedenle finansal krize müdahale suni teneffüs oldu ve fakat hastayı iyileştirmedi. Önce enflasyon arttı. Tüm başta ABD ve tüm Dünya yeniden reel faiz politikasına geçtiler.

Aslında geçmiş yıllarda da ülkeler enflasyonu önlemek için reel faiz oranlarını artırmıştır. Söz gelimi 1979 yılında ABD'de enflasyon çift hanelere yükseldi. Bu durumla mücadele etmek için Fed, gösterge faiz oranında şok artışlar yaptı. 1980'de faizi yüzde 20'ye yükseltti. (Aşağıdaki Grafik)

1980 başında 14,80 olan TÜFE oranı Haziran 1983'te yüzde 3,5'a geriledi. Ancak aynı zamanda ABD ekonomisinde durgunluk ortaya çıktı.

Bu nedenle iktisat politikaları iki tarafı kesen bıçak gibidir. Dengeli uygulamak gerekir.

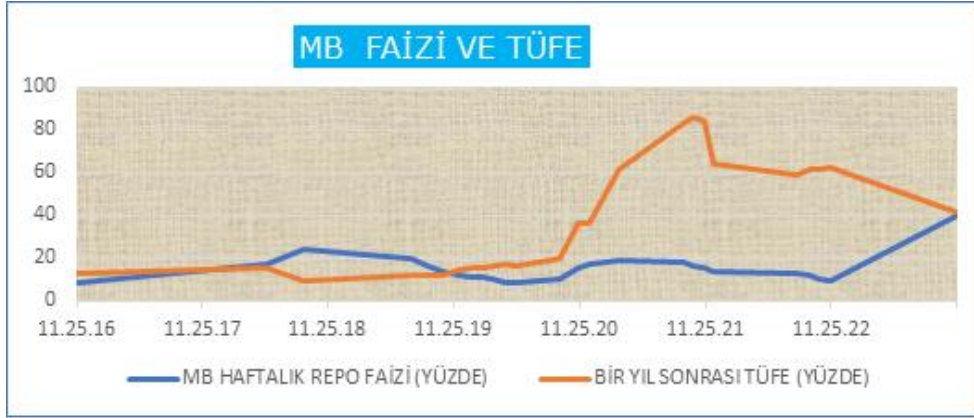
ABD FED FAİZ ORANLARI

Türkiye'de 2018 Ekim ayında TÜFE yüzde 25'e yükseldi. MB faizleri kademeli artırdı. Yüzde 24'e çıkardı. 2019 Eylül ayında TÜFE yüzde 9'a geriledi.

Türkiye 'de eksi reel faiz ile TÜFE arasında her zaman ters bir ilişki var.

Aşağıdaki grafikte 2017 yılına kadar MB faizi ile enflasyon yakın gitmiş. 2018 ve 2019 da MB faizi yüksek gittiği için, bir yıl sonraki enflasyon düşük çıkmış. Faiz Nas' olayından sonra MB Faizi düşük ve TÜFE yüksek seyretmiş.

Özet olarak; Faiz tek başına istikrarı bozar. Eksi reel faiz Milli paradan kaçış yaratır. Ancak istikrar politikasında tek başına etkisi sınırlı olur. Diğer iktisat politikası araçları ile dengeli kullanılmak gerekir.

Geçmiş MB 'başkanı Nas'a odaklı olduğu için, faiz gerçeğini göremedi. Şimdi bu günkü MB kararlarında geçmiş gerçekleri geç te olsa görüyor. Ama henüz reel faize ulaşamadı.

İbrahim Kahveci

Hayalperest bir toplum

Gerçek ve hayal...

‘Yaşam Memnuniyeti’ anketleri yıllık yapılır ve toplumun mevcut durumla gelecek beklentilerini yansıtır.

AK Parti dönemine ait yaşam memnuniyeti değişimindeki belirgin karakteristik özellikleri yeniden hatırlatalım:

1-AK Parti’nin ilk 2 döneminde özellikle üst eğitim grubu alt eğitim grubuna göre daha çok mutlu ve umutlu idi.. Oysa sonraki dönemlerde alt eğitim grubu daha mutlu ve umutlu hale geldi. Ekonomideki bozulma üst eğitim grubunda büyük hayal kırıklıkları yaşatırken alt eğitim grubu olaya tabiri caiz ise **“kuru soğan”** gözü ile baktı.

2-AK Parti’nin ilk 2 döneminde gençlerin mutluluk ve umut düzeyi çok daha yüksek ama ileri yaş grupları daha karamsardı. Sonraki yıllarda ekonomide bozulmalar başladııkça gençlerin mutluluk düzeyleri hızla gerilerken umutları da çöküyordu. Ama bu sefer ileri yaş grupları tam tersi eğilim göstermiş ve tabiri caiz ise **“kuru soğana”** ülkelerini satmayıp mutluluk ve umut kayıplarını korumayı başarmışlardı.

Burada gerçeklik nedir? diye sorduğunuzda elbette hayal dünyası yerine hayata bakan eğitilmiş ve genç kesim realiteyi temsil ediyor. Hayal içinde yaşamaya başlamış olan alt eğitim ve ileri yaş grubu maalesef ülke gerçeklerinin görülmesinin önünde de en büyük engel olarak karşımızda durmaktadır.

Cehalet ve cesaret birleştiğinde ülkenin ne hale geldiğini hep beraber zaten yaşıyor ve görüyoruz.

Dün TÜİK “Tüketici Güven Endeksi” verilerini açıkladı. Bu ölçüm aylık yapılıyor.

21.12.2023

Her seçim öncesi olduğu gibi bu seçimlere giderken de tüketici güveni elbette artmıştı. Geçen yıl haziran ayında 63,4'e kadar düşen tüketici güveni seçimlere gittiğimiz mayıs ayında 91,1'e kadar yükselmişti.

Yine her seçim öncesi olduğu gibi bu seçimden hemen sonra yine güven endeksi şelale gibi dökülmüş ve mayıs ayından ağustos ayına kadar 68,0'e düşüş yaşamıştı.

Kısaca iyi kandırılmak gibi bir durum var. Ama bu kandırılma neredeyse her seçim öncesi yaşanıyor ve seçim sonrası da çöküş geliveriyor.

Mesela Haziran-2018 seçimlerine de tüketici güveni 89,1 seviyesinde girmişti. Ve seçimden hemen sonra Aralık 2018'de tüketici güveni 75,3'e çoktan düşmüştü.

Şimdi ne oldu?

Tüketici Güven Endeksi ağustos ayından beri istikrarlı şekilde yükseliş yaşıyor. 63,7 seviyesinden aralık ayında 76,1 seviyesine yükselmiş oldu. **Tüketici güveni son 4 ayda yüzde 19,5 iyileşme yaşamış durumda.**

İyi ama hayatımızı bu derece etkileyen reel bir olay mı oldu? İşte onu da yine güven endeksi verilerinden öğreniyoruz.

Mesela diyor ki, mevcut ekonomik durum nedir? Burada yüzde 12,1 iyileşme var. Sonra diyor ki, **gelecek dönemde ekonomik durum beklentin nedir? İşte burada iyileşme oranı yüzde 20,1.**

Yani vatandaş mevcut durumundan ziyade gelecek beklentisini iyileştirmiş.

Hanenin maddi durumu hakkında da benzer durum var: Mevcut durum yüzde 12,7 iyileşmeye işaret ederken **gelecek dönemde maddi durum beklentisindeki iyileşme yüzde 19,5'e çıkıyor.**

Şu soru da çok ilginç: Mevcut durumda tasarruf etme ihtimalin nedir? Vatandaş diyor ki yüzde 11,1 daha iyiyim. Ama diyorlar ki, **gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme ihtimalin nedir? İşte orada iyileşme oranı yüzde 20,1'e çıkıyor.**

Ama hanenin içinde bulunduğu mali durum sadece ve sadece yüzde 0,9 iyileşmiş.

Kısaca vatandaş diyor ki, ben gerçeklere bakmıyorum; hayalle yaşıyorum.

Bu müthiş bir şey.

Mevcut durumu berbat ama hayalleri çok güzel bir toplumsal yaşam.

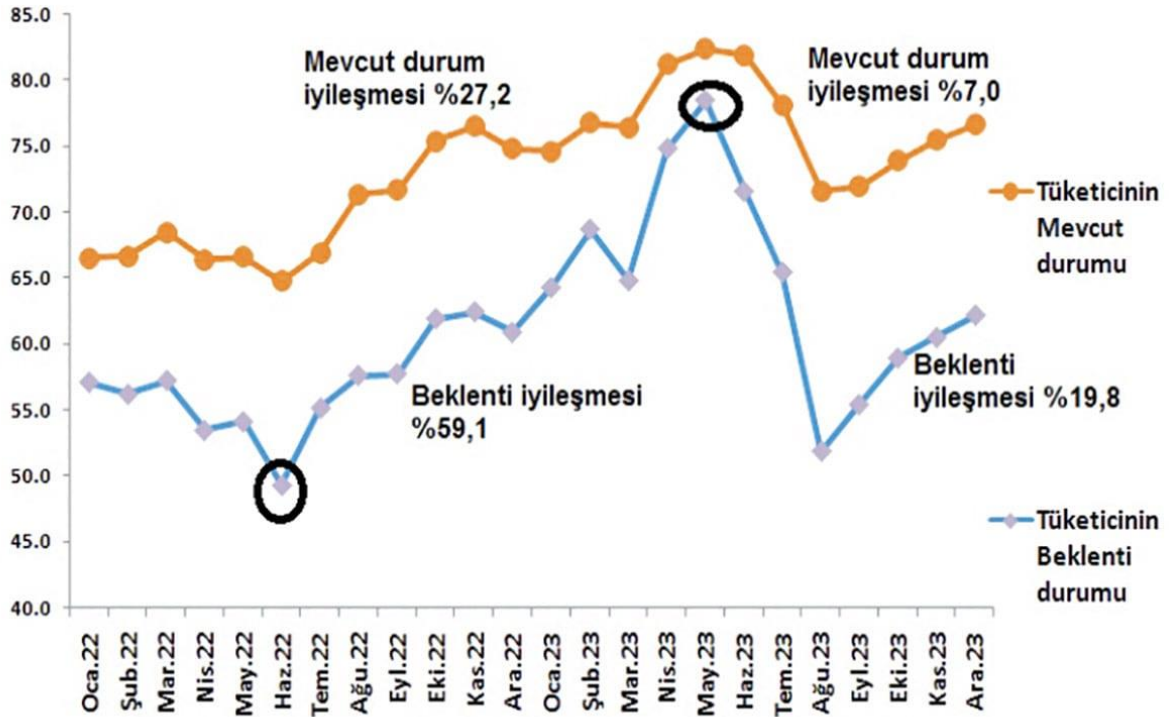
Sorular ve cevaplar o kadar tutarsız ki, mesela gelecek dönemde ücretlerde beklenen iyileşme oranı sadece yüzde 3,9 ama otomobil alma ihtimali yüzde 29,9 artıyor. Veya tasarruf etme olanağı yüzde 20,1 iyileşiyor.

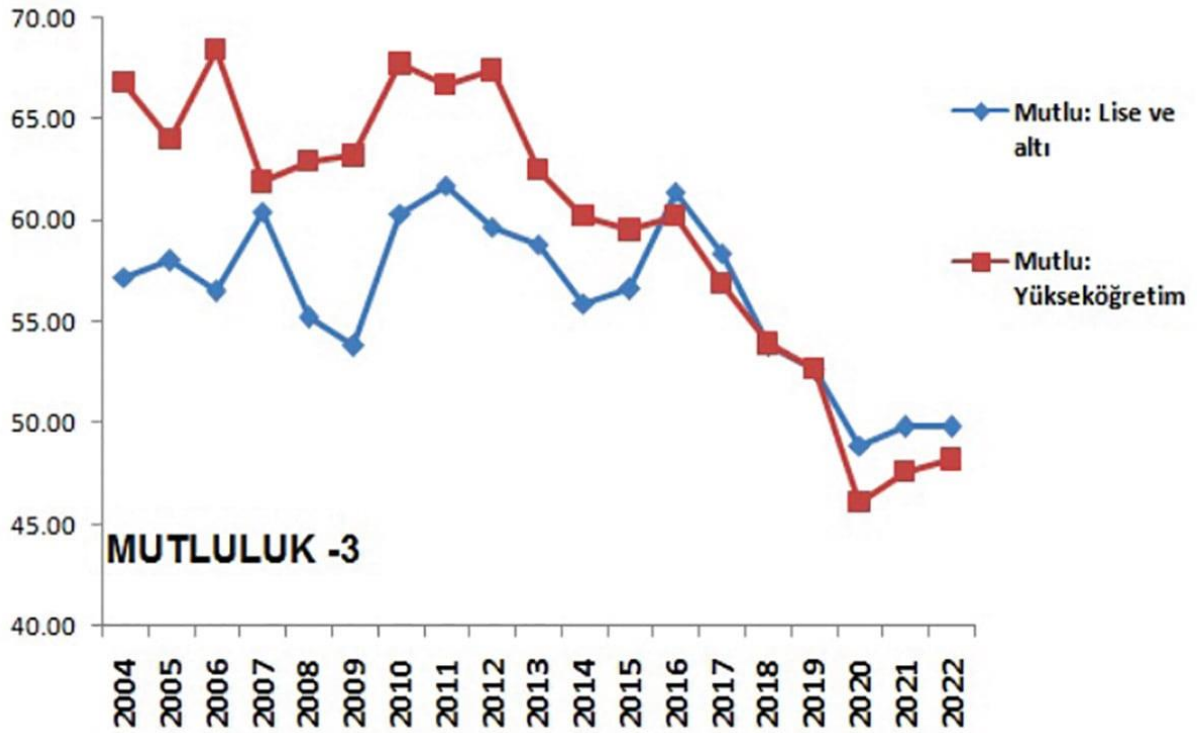
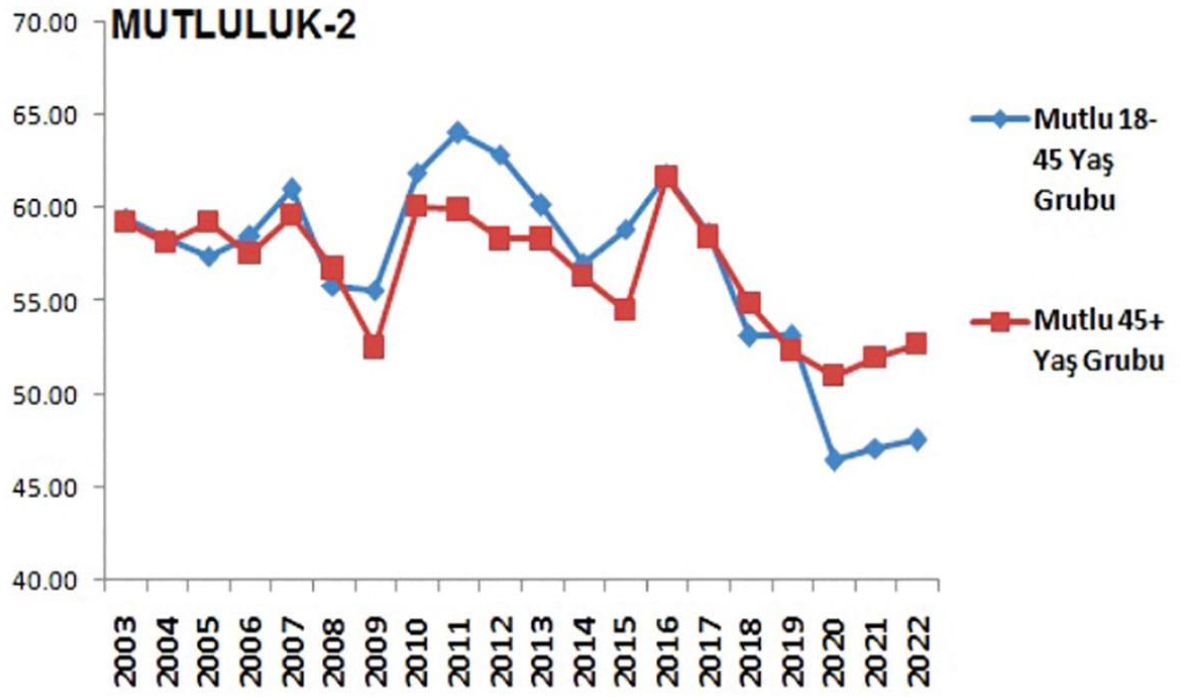
İşin özeti: 2023 seçimlerine giderken toplumda mevcut durum sadece yüzde 27,2 iyileşirken beklentilerdeki iyileşme yüzde 59,1'e çıkmıştı.

Ve şimdi: Mevcut duruma ilişkin iyileşme sadece yüzde 7,0 iken beklentilerdeki iyileşme yüzde 19,8'e çıkmış durumda.

Tıpkı Yaşam Memnuniyeti verilerinde olduğu gibi yaşıyoruz. Alt eğitim ve ileri yaş grubunun “kuru soğan” teorisi toplumu esir almış durumda. Ve bu sayede gerçekleri görmeden hayallerle yaşamayı alışkanlık haline getirmiş olduk.

İyi ama burada şu soruyu sormak gerekmez mi: **Böyle hayallerle yaşayan bir toplumda demokrasi nasıl işler?**

Ozan Gündoğdu

Borusan niye gidiyor?

Borusan, Gemlik'teki üretim tesisini AB'nin 'karbon vergisi' düzenlemesini gerekçe göstererek ABD'ye taşıma kararı aldı. Borusan'ın kararı 'yeşil dönüşüm' konusunda Türkiye ekonomisine bir uyarı niteliğinde.

Piyasalar, aralık ayının başında kendini hissettiren yabancı sermaye girişiyle iyimser bir rüzgar yakaladı. 1-8 Aralık haftasında, hisse senedi piyasasına 562 milyon dolar, tahvil piyasasına ise 891 milyon dolar olmak üzere toplamda yaklaşık 1,5 milyar dolarlık sermaye girişi yaşandı. Fakat tam bu haberin etkisi yayılıyordu ki, bu sefer Borusan'dan Kamuyu Aydınlatma Platformu'na yapılan bir "özel durum bildirimi" gündeme düştü. Şirketin 18 Aralık'ta yayımladığı bildirimde göre Borusan Holding, Gemlik Büyük Çaplı Boru Üretim Tesisi'ni ABD'ye taşıma kararı aldı. Taşınamayan makine ve teçhizat ile fabrikaya ait taşınmazların da satılacağını duyurdu. Bildirimde göre şirket, nisan ayında ABD'de Berg Pipe adında bir şirketi satın almış, Gemlik'teki operasyonlarını da bu şirket üzerinden ABD'ye taşıyacakmış. Özetle, Borusan Gemlik'teki fabrikayı söküp ABD'ye taşıyor. Geriye ne kalırsa da satıyor. Borusan'ın bu proje için ABD'de 150 milyon dolarlık yatırım yaptığı da basına yansıyan haberlerden...

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarından birinden bahsediyoruz. Borusan Holding'in tamamı değil, holdinge ait şirketlerden yalnızca biri olan Borusan Mannesman Boru Sanayi ve Ticaret AŞ, üretimden satışlara göre Türkiye'nin en büyük 57'nci ihracata göre Türkiye'nin en büyük 30'uncu sanayi kuruluşu. 2022 ihracatı 504 milyon dolar.

Peki neden? İhracatçıya verilen onca desteğe, sanayiye verilen onca teşviğe rağmen Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarından biri neden Türkiye'den gidiyor? Bu soruya, her şeyin kapalı kapılar ardında döndüğü böyle bir düzende layıkıyla cevap verebilmek zor ama şirketin KAP'a yaptığı bildirim üzerinden sonuç çıkarmak mümkün. Bildirimde deniyor ki;

“(...) Büyük çaplı borularda Türkiye ve yakın coğrafyalardaki arz fazlası, yurt dışı pazarlarda giderek güçlenen korumacılık politikaları ve yine yakın/orta vadede yürürlüğe girebilecek sınırdaki karbon vergisi gibi düzenlemelerin uluslararası rekabeti daha da kısıtlayıcı hale getireceğine dair beklentiler sebebiyle (...)”

Konuya yabancı olanlar için bu gerekçeler tatmin edici olmayabilir. Fakat şirketin açıklamasındaki detaylar, Türkiye’nin geleceğine ilişkin fikir verecek nitelikte. Bu detayları anlamak için 7 ay kadar geriye gitmekte fayda var.

SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASI

Tarih 16 Mayıs 2023... Türkiye iki turlu seçimin ilk turunu geride bırakmış ve tümüyle ikinci tura odaklanmış durumda. O gün “Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması” adlı düzenlemeyi de içeren tüzük, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi’nde yayımlandı. Kısa adıyla SKDM denilen bu düzenlemeye göre AB ülkeleri, ithal edecekleri ürünlerin içerdiği karbon emisyonuna bakacak, emisyon değerlerine göre üründen ilave vergi alınacak. Böylece karbon emisyon oranı düşük olan ürünler AB pazarına daha ucuz, emisyon oranı yüksek ürünler daha pahalı girecek. Haliyle karbon emisyon oranını düşürmeyen işletmeler AB pazarından elenecekler. Peki ne zamandan itibaren başlayacak bu karbon vergisi düzenlemesi? 1 Ocak 2026’dan itibaren. O süreye kadar şirketler eğer AB pazarına girmek istiyorlarsa dönüşümlerini tamamlamak ve ülkeler de karbon emisyon ölçüm sistemlerini kurmak zorunda.

Türkiye kamuoyu 16 Mayıs’ta yürürlüğe giren SKDM düzenlemesinin önemini seçim gündemi nedeniyle farkına varamadı. Hoş, seçim olmasa da ülke kamuoyu dünyaya gözlerini kapamış durumda. Fakat konunun önemini veriler ortaya koyuyor. Türkiye, toplam ihracatının yüzde 40’ını AB ülkelerine gerçekleştiriyor. 2022 yılında Türkiye’den AB’ye ihraç edilen mal ve hizmetlerin toplam büyüklüğü 103 milyar dolar. Eğer karbon emisyon oranı düşürülemezse ve Türkiye’nin rakibi pozisyonundaki ülkeler bu alanda daha yüksek performans gösterirse, Türkiye’nin bu dev pazarda tutunabilme şansı yok. Zaten dış açık gibi kronik bir sorun nedeniyle krizlere sürüklenen Türkiye ihracatının bu şekilde darbe yeme olasılığı bile tüyler ürpertici.

O halde iki yol var. Birincisi “yeşil dönüşüm” denilen bu süreci tamamlamak adına gaza basmak ya da AB pazarının yerine yeni pazarlar aramak. Türkiye’nin yolu, ikinciye daha yakın. Zira, kömürlü termik santrallara teşvik vermeye devam ediliyor. Dönüşüm için gereken vizyon esnaf irisi KOBİ sahiplerinde yok. Vizyon olsa finansman yeterli değil. Organize Sanayi Bölgeleri’nde atölye ölçeğindeki üretimlerde yeşil dönüşümün hayalini kuran bile yok.

YEŞİL DÖNÜŞÜMÜN HEDEFİ ÇELİK

İşte bu çerçevede, çelik sektörü, “Avrupa Yeşil Mutabakatı”nın hedef aldığı sektörlerin başında geliyor. Çeliği hangi enerjiyle ürettiğiniz, çeliği üretirken yenilenebilir enerjiden mi yoksa kömürlü termik santrallardan mı faydalanıp

faydalanmadığınız, ithal girdileri nereden temin ettiğiniz, temin ederken ne kadar petrol tükettiğiniz, sadece şirketinizin değil, tedarikçilerinizin bu dönüşümü ne oranda başardığı ve çok daha fazlası yeşil dönüşümde önem arz ediyor. Yani, sadece şirketin elinden geleni yapması yetmiyor, tedarikçilerin ve enerji politikasının da dönüşmesi elzem. Dolayısıyla ülke çapında bir politik tutuma ihtiyaç var. Fakat konuyu yakından takip eden hemen hemen tüm uzmanlar, Türkiye'nin yeşil dönüşümde son derece yavaş kaldığını söylüyor. Ve bu yavaşlık en çok çelik sektörünü tehdit ediyor.

Çelik deyip geçmemek gerekir. Dünya'da hem nitelik olarak hem de coğrafi olarak değişen üretim yapısının sembol sektöründen bahsediyoruz. Sektörün pek çok ürünü için ihtiyaç duyduğu teknoloji 20'nci yüzyıl standartlarında. Avrupa, çelik gibi üretimi için 20'nci yüzyıl teknolojileri gerektiren ürünleri, Türkiye gibi düşük teknoloji sanayi ülkelerinden ithal etmeyi tercih ediyor. Üstelik çevre düzenlemeleri de Türkiye'de çok daha uygun. Asbestli gemiler, tersanelerde sökülebiliyor, çeliği eritecek kömür madenlerine teşvik verilmeye devam ediliyor. AB ise bunları yapmak yerine, çeliği ithal etmeyi tercih ediyor. Böylece AB, çelik talebiyle Türkiye'deki sektörü sürekli büyütüyor. Türkiye'nin çelik ihracatında AB'nin payı 2010-2016 arasında yüzde 16'yken, 2017-2020 arasında bu oran yüzde 25'e yükseliyor. Pandemide çelik sektörü daha da büyüyor ve çelik ihracatında AB'nin payı yüzde 40'a dayanıyor. Böylece AB, çelik sektörü için giderek daha büyük bir önem arz ediyor.

İşte Borusan diyor ki, son 10 yıldır Avrupa, çelik üretimini Türkiye gibi ülkelere bıraktı ve bu ülkelerde çelik arz fazlası oluştu. Sektör plansızca büyüdü ve artık geleceği öngörmek çok zor. Zira, aynı Avrupa 1 Ocak 2026'dan itibaren sınırda karbon vergisi uygulamaya başlayacak. Fakat Türkiye'nin sistemi karbon emisyon oranlarını düşürme konusunda başarılı değil. Üstelik, Türkiye'nin takip ettiği planlı bir karbonsuzlaşma patikası da yok.

Borusan belli ki, "yol yakinken yol alayım" demiş. Bu haliyle Borusan'ın Gemlik Tesisleri'nin ABD'ye taşınması, yeşil dönüşüm konusunda Türkiye ekonomisine bir uyarı niteliğinde. Fakat ne bu uyarıya kulak asacak bir iktidar ne de bu uyarıyı önemseyecek bir kamuoyu var. İktidar cephesinden gelen ilk tepkiler ise "giderlerse gitsinler" çizgisinde...